

10 let OZN

V torek ob 23. uri po našem času se je začela v San Franciscu proslava 10-letnice ustanovitve Organizacije združenih narodov. Ob otvoritvi proslave je govoril podpredsednik države, v kateri je proslava, predsednik ZDA Eisenhower.

Vseh 7 nadaljnjih dni po otvoritvi pa bodo govorili posameznih državnih delegacij, funkcionarji OZN in drugi gostje. Skupno bo govorilo 70 govornikov. Državni sekretar za zunanje zadeve FLRJ Koča Popovič pa je govoril v sredo. Računajo, da bo vsak dan govorilo po 15 govornikov.

V San Franciscu vlada slovesno ozračje. Toda vse bolj kot to pa je pomemben duh mirnega sožitja, ki si vse bolj utira strmo in skalnato pot v miselnost predstavnikov nekaterih držav, ki so do pred kratkim kazali vse prej kot željo po mirnem in aktivnem sodelovanju med narodi, ne oziraje se na njihovo družbeno ureditev.

Med številnimi narodi, člani Organizacije združenih narodov, med tistimi, ki si nikoli več ne žele krvavih vojn, med tistimi, ki si želijo sodelovati z vsemi, vendar na osnovi načela aktivne koeksistence, sodelovanja in nevmesavanja v notranje zadeve posameznih držav, so nedvomno med prvimi narodi Jugoslavije. Naše delo, naša vloga in ugled, ki ga uživamo v tej svetovni organizaciji, pa samo potrjuje pravilnost, resničnost in iskrenost naše zunanje politike.

Nam ob strani, v borbi za pravice malih narodov do sodelovanja v vseh stvareh, še pravo posebno pa je, ki jim se tičejo njih samih, pa stoji poleg mnogih drugih, naši azijski prijatelji Indija in Burma.

Organizacija združenih narodov je v 10 letih svojega obstoja dosegla nedvomno precejšnje uspehe. Oči vsega svobodoljubnega sveta so zato uprte še nadalje v to organizacijo, ki bo nedvomno dosegala v bodoče še nove zmage, seveda ob iskrenem, nedvoumnom in aktivnem sodelovanju vseh, ki jim je ohranitev miru na svetu eno izmed glavnih stremiljenj. Eden izmed glavnih pobornikov miru v svetu pa bo še nadalje ostala Jugoslavija.

Graditev jeseniške postaje - gordijski voz?!

Kje so vzroki za pomanjkanje kredita - Kakšne so možnosti za nadaljevanje gradnje

V sredo je bil na Jesenicah posvet investitorja za gradnjo nove železniške postaje na Jesenicah, predstavnikov ljudskega odbora mestne občine in ljudskih poslancev s tega področja, na katerem so razpravljali o nadaljnji gradnji železniške postaje na Jesenicah. Med drugimi so posvetu prisostvovali republiški poslanec in član CK ZKS Mirko Zlatnar, predsednik Okrajnega ljudskega odbora Milan Kristan, zvezni poslanec Franc Arh, republiški poslanec Zvone Labura, predsednik LOMO Jesenice Maks Dolinar in drugi.

Kmalu po vojni so delovne brigade začele z odstranjevanjem ruševin zaradi bombardiranja močno poškodovane bivše železniške postaje na Jesenicah in s kopanjem temeljev za novo zgradbo. Zaradi mehkega terena se je pričetek gradnje zavlekel vse do leta 1952. Investitor, t. j. Jugoslovanske državne železnice, je poveril gradnjo jeseniške železniške postaje gradb. podjetju »Primorje« iz Ajdovščine. Slednje je imelo velike težave s kopanjem in zidanjem temeljev, ker stoji postajališče na nasipu bivše

ga jezera. Med gradnjo samo se je naletelo na več ovir. Prva ovira je bil nesporazum glede načrta. Glavna direkcija železnice v Beogradu je predvidevala gradnjo postaje po svojem načrtu, direkcija železnice v Ljubljani pa se je ogrevala za načrt »Slovenija - Projekt«. Šele po daljši razpravi je bila odobrena gradnja po ljubljanskem načrtu.

In danes? Postaja je skoraj dograjena in bi morala biti izročena prometu že do 29. novembra t. l., toda pred zadnjo fazo gradnje

in ureditve postaje se je pojavila nova, najresnejša ovira: zmanjkalo je denarnih sredstev.

Po grobih predračunih bi za dokončanje stavbe potrebovali še najmanj 150 milijonov dinarjev. Povečanje investicijske vsote opravičuje direkcija železnice s podražitvijo gradbenih del od leta 1953 za 26% in instalacij za približno 150%. Razen tega je do povečanja investicijske vsote prišlo tudi zaradi opravičljivih naknadnih popravk gradbenih projektov.

Delno krivdo za ta nepredvideni zastoj pa pade na investitorja, ki bi moral že lani leto revidirati predračun in vsoto lani odobrenih 80 milijonov povečati na potrebnih 230 milijonov. Pri sprejemanju republiškega družbenega plana za leto 1955 tudi niso do konca razčistili vprašanje, ali je dovolj sredstev za dokončanje gradnje.

LRS, tako dobijena sredstva pa bi šla za železniško postajo na Jesenicah (ter tudi za maribordokončanje stavbe potrebovali

Druga možnost pa je, da bi sprostili del amortizacijskega sklada republiške direkcije železniških transportnih podjetij, ki znaša približno 2,5 milijard in je 95% tega sklada namenjenega samo za usposabljanje transportnih sredstev. 150 milijonov (kolikor je potrebnih za dograditev jeseniške postaje) ne predstavlja niti 3% celotnega sklada in bi ta dodelitev ne porušila osnovnih namembnih proporcij tega sklada.

Na posvetu je bilo končno sklenjeno, da bo posebna delegacija obrazložila glavni direktiji jugoslovanskih železnice in Zveznemu izvršnemu svetu trenutno stanje, da bodo ti pravčasno določili še naknadna potrebna sredstva za dokončanje železniške postaje na Jesenicah.

Prvo potniško letalo v Lescah

Pretekli petek, 17. junija je na letališču v Lescah pristalo prvo potniško letalo. Potniški, 28 - sedežni avion oznake »YU-AKB« je priletel iz Skoplja in pristal v Lescah točno eno minuto pred sedmo uro zvečer. Vodil ga je pilot Avgust Groselj, drugi pilot Stanislav Gjorgjevič in radiotelegrafist Milan Vukobratovič.

Med prvimi 28 potniki je na novi letalski postaji izstopil član Izvršnega sveta Slovenije Boris Zihnerl in pomočnik komercialnega direktorja JAT Svetislav Vukosavljevič ter celo dva Libanonca in štirje Angličani. Potnike je na letališču pričakalo precej ljudi, v imenu Alpskega letalskega centra pa jih je pozdravil predsednik ALC Danilo Bračič ter drugi člani upravnega odbora.

Ob pristajališčni stavbi je čakal že Putnikov avtobus, ki je potnike po ogledu moderne zgradbe odpeljal takoj naprej na Bled. S tem je Bled dobil tudi po letalski progi povezavo z ostalimi večjimi kraji v državi in inozemstvu. Po sedanjem voznem redu bo letalo pristalo v Lescah vsak petek ob

17.55 uri, v soboto zjutraj ob 8. uri pa bo imelo odhod iz Lesca. Vendar upravni odbor Alpskega letalskega centra mnogo dela na tem, da bi veliko potniško letalo ostalo tudi preko sobote in nedelje v Lescah. V tem času bi ga uporabljali za lokalne izlete in ogled okolice po lastni želji potnikov - izletnikov. Prav gotovo bo ta novi način tudi ena izmed oblik pospeševanja turizma in razvoja letalstva.

Nova letalska proga ima direktno povezavo Lesce-Zagreb-Beograd-Skoplje. Čeprav dokaj visoka letalska tarifa, bo marsikateri potnik ob trezni primerjavi s ceno na železnici uvidel, da mu je potovanje z letalom ceneje.

L. J.

Na posvetovanju v sredo so po predhodnih informacijah na republiškem izvršnem svetu prisotni ugotovili, da dodatnih sredstev ne bi mogli dobiti niti iz republiških niti iz zveznih virov. Rešitev je treba iskati v lastnih sredstvih železnice.

Prva rešitev je v tem, da revidirajo udeležbo posameznih republiških direktij železnice pri centralnem investicijskem fondu skupnosti Jugoslovanskih železnice, ki znaša za letošnje leto 5 milijard. Ker republiška direkcija Bosne in Hercegovine verjetno ne bo mogla izčrpati predvidene udeležbe pri centralnem investicijskem fondu, bi lahko povečali udeležbo

MNOŽIČNE ORGANIZACIJE V CERKLJAH PRIPRAVLJAJO proslavo obletnice osvoboditve

Za prihodnji teden pripravljajo vse množične organizacije na območju bodoče cerkljanske komune veliko slavo ob 10. obletnici osvoboditve.

25. junija bo ob 16. uri otvoritev razstave izdelkov učencev osnovne šole, gimnazije in vajeenske šole in prva obrtna razstava, ki bo odprta od 25. junija do vključno 3. julija, vsak dan od 8. ure zjutraj do 18. ure zvečer v šolskem poslopju. Na razstavi sodelujejo skoraj vsi obrtniki iz Cerkelj in okolice, le nekateri se še ne zavedajo velikega pomena takšnih razstav za razvoj obrti njihovega kraja.

Tudi gasilci bodo sodelovali pri proslavah. 26. junija bodo ob 14. uri velike gasilske vaje vseh društev Občinske gasilske zveze Cerklje.

Zaključek tedna proslav pa bo tvorila slovesna akademija ob 3. julija.

526 tarifnih pravilnikov na Gorenjskem

Nekaj števil iz analize o novih tarifnih pravilnikih

Veliko dela in truda je bilo treba vložiti v upostavljanje novega plačnega sistema pri nas in sestavljanje novih tarifnih pravilnikov v podjetjih, ki naj bi zajamčili pravilnejše nagrajevanje delavcev v naših gospodarskih organizacijah in steer na osnovi delovnega učinka. Novi tarifni pravilniki so že vsi potrjeni, izdelane pa so že tudi prve analize delovanja teh in njihovega učinka na delovno storilnost. Te analize imajo gotovo še določene pomanjkljivosti, ker je po enem mesecu še težko dajati oceno novega plačnega sistema, kar bo sčasoma mnogo lažje.

RAZPONI V POSAMEZNIH PANOGAH

Osnova novega plačnega sistema je v tem, da je bilo treba s pravilnimi razponi v prejemkih zagotoviti predvsem kvalificiranemu in vodečemu kadru v podjetjih in gospodarskih organizacijah take prejemke, ki bodo zagotovili povečanje fizične proizvodnje na osnovi večje delovne storilnosti. Toda opaziti je, da so v nekaterih podjetjih za posamezne enako kvalificirane delavce postavljali kaj različne razpone prejemkov. Tako visokokvalificirani delavec v lesni industriji lahko prejema od 9.152 do 15.000 dinarjev, v živilski industriji od 10.400 do 11.400 dinarjev, medtem ko v tekstilni od 9.776 do 19.760, v kovinski pa spet od 9.150 do 15.600 dinarjev. Kot vidimo so kriteriji sila različni. Vendar je vprašanje, če je taka razlika med visokokvalificiranim mehaničarjem n. pr. v živilski industriji ali v kakšnem tekstilnem podjetju, ali celo v kovinskem!

Na področju Gorenjske (v radovljiskem in kranjskem okraju) je bilo skupno izdelanih 526 tarifnih pravilnikov in prav toliko jih je bilo tudi potrjenih. V industriji je bilo sestavljenih 80 tarifnih pravilnikov, v kmetijskih zadrugah 71, v gostinstvu 113, v trgovini 105, v obrti 148, kmetijska posestva pa so sestavila 12 tarifnih pravilnikov.

Najnižja postavka prejemkov po tarifnem pravilniku znaša na Gorenjskem 5.000 dinarjev, najvišja pa 40.000 dinarjev, se pravi, da bo znašala razmerje v prejemkih v letošnjem letu 1:8. Ko smo uveljavljali nov plačni sistem, so mnogi, ki so pesimistično gledali nanj trdili, da se pravzaprav v bistvu ne bo nič spremenilo in da se prejemki tudi ne bodo povečali. Pa poglejmo številke!

Obrračunske plače v lanskem letu (1954) na število zaposlenih v vseh podjetjih na Gorenjskem so znašale povprečno 8.150 dinarjev (če upoštevamo še izplačani dobiček pa 9.650 dinarjev), medtem ko znaša letošnje povprečje obrračunskih plač, glede na število delavcev in uslužbencev, po tarifnih pravilnikih 9.150 dinarjev. Se pravi, da so se prejemki letos povprečno povečali za 1.000 din.

Ob letošnjih delitvah dobička je bilo opaziti zelo veliko nezainteresiranost delovnih kolektivov za splošne, komunalne in druge potrebe mest ali komunalnih skupnosti. Večinoma je prevladovalo mnenje, da so te stvari v prvi vrsti domena ljudskih odborov in predvsem njihova skrb. Ljudski odbori nam morajo preskrbeti stanovanja, popraviti ceste itd.

Naloga delavskega upravljanja niso le v skrbi za povečanje proizvodnje, delavski svetovi morajo biti predvsem tisto gibalno, tisti »subjektivni faktor« v podjetju, ki bo razen interesov tovarne videl tudi interese celotne naše skupnosti.

In prav ta »subjektivni faktor« smo ob letošnji razdelitvi dobička močno pogrešali, še več, prav ta »subjektivni faktor« v naših podjetjih je tokrat popolnoma zatajil, popolnoma se je izgubil.

I. AUSEC

Zakaj pozabljamo na skupnost?

Nekaj ugotovitev ob delitvi dobička v naših podjetjih za leto 1954

Zaključni računi gospodarskih organizacij in podjetij na Gorenjskem so v glavnem že potrjeni. Na osnovi poročil bilančnih komisij, ki so pregledovale poslovanje podjetij za lanskol leto obdobje, so po tovarnah že izvedeli s kakšnim uspehom (predvsem finančnim) je podjetje zaključilo lansko poslovno leto. In ravno na osnovi teh prikazov so tudi izvedeli kolik je ustvarjeni dobiček in kolikšen znesek bodo lahko razdelili med delavstvo.

V začetku junija je na Gorenjskem nastopil čas delitve teh dobičkov. V nekaterih podjetjih so dobili delavci že štirinajsto plačo za lansko leto. Razen tega pa so bile razdeljene nekaterim vodilnim uslužbencem še posebne nagrade, v razmeroma visokih zneskih, za njih trud in požrtvovalnost pri delu za uspeh podjetja.

Nihče nima nič proti temu, če podjetja dele »svoje« dobiček (čeprav bi se o upravičenosti štirinajste plače na leto dalo precej razpravljati), ker jim ga nihče ne more odvzeti. Delitev dobička jamči podjetjem tudi zakon.

Vendar gre za nekaj popolnoma drugega. Gre za odnos do družbe, ki ga skušamo vcepiti našim ljudem, predvsem pa tistim s partikularističnimi gle-

danji, ki vidijo le »svoje« podjetje, ki mislijo le nase in na svoj položaj.

Prav verjetno se ni nihče izmed članov delavskih svetov, upravnih odborov ali vodstev podjetij ob delitvi dobička nekoliko zamislil (gotovo so bili taki primeri izredno osamljeni) in pogledal nekoliko čez plot svojega žepa. Nihče ni pomislil, ali bi bil ta dobiček (od katerega bo posameznik dobil le nekaj tisočakov) naložen kam drugam, vendarle bolj koristen (proti delitvi dobička je bil v neki tekstilni tovarni v Kranju le sekretar tovarniškega komiteja ZKS in direktor podjetja, ki pa s svojimi predlogi nista mogla prodreti). Na to prav gotovo ni nihče pomislil, sicer bi marsikdo rekel: »Počakajte, tovariši! Ne prenačajmo se! Posvetujmo se! Kaj pa če bi dali vsaj del našega dobička (enomesečni plačni sklad znaša v tovarni »Tiskanina« okoli 13 milijonov, v tovarni »Inteksa« pa okoli 11 milijonov dinarjev; prav toliko — v višini enomesečne plače — so v omenjenih tovarnah tudi razdelili dobiček) za dozdavno Zdravstvenega doma v Kranju, katerega gradnja se zavlačuje prav zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. Ali pa morda za poročnično itd. Morda pa bi bilo pametno,

če bi kupili kak avtobus (ter tako olajšali marsikateremu delavcu, še prav posebno v zimskem času, prevoz na delo)? Ali pa bi morda sezidali stanovanjski četvorček (ki stane 9 milijonov dinarjev) ter tako rešili stanovanjski problem za štiri družine?

Ne, dragi tovariši na to ni nihče pomislil.

Ob letošnjih delitvah dobička je bilo opaziti zelo veliko nezainteresiranost delovnih kolektivov za splošne, komunalne in druge potrebe mest ali komunalnih skupnosti. Večinoma je prevladovalo mnenje, da so te stvari v prvi vrsti domena ljudskih odborov in predvsem njihova skrb. Ljudski odbori nam morajo preskrbeti stanovanja, popraviti ceste itd.

Naloga delavskega upravljanja niso le v skrbi za povečanje proizvodnje, delavski svetovi morajo biti predvsem tisto gibalno, tisti »subjektivni faktor« v podjetju, ki bo razen interesov tovarne videl tudi interese celotne naše skupnosti.

In prav ta »subjektivni faktor« smo ob letošnji razdelitvi dobička močno pogrešali, še več, prav ta »subjektivni faktor« v naših podjetjih je tokrat popolnoma zatajil, popolnoma se je izgubil.

Kako izboljšati preskrbo s sadjem in zelenjavo na Gorenjskem?

Verjetno ni trgovske stroke, v kateri bi bilo poslovanje tako zamotano, kot je to v sadni trgovini. V nobeni stroki namreč ni poslovanje zvezano s tolikim poslovnim rizikom in izgubo zaradi hitre pokvarljivosti blaga. Toda ne smemo gledati le na senčne strani dela v tej stroki. V sadni trgovini so tudi velike možnosti za uspešno poslovanje, seveda pod pogojem da je vodilno osebje v tej stroki gibčno in iznajdljivo.

ALI JE REORGANIZACIJA V TEJ STROKI USPELA?

Od lanskoletne reorganizacije trgovske mreže smo si mnogo obetal in še več pričakovali. Kljub precejšnjim uspehom reorganizacije, katerih nikakor ne moremo in ne smemo zanikati, pa le-ta le ni izpolnila vseh naših pričakovanj. Morda lahko to trdimo v največji meri prav za sadno trgovino na Gorenjskem.

Pred reorganizacijo je bilo na Gorenjskem le eno podjetje, specializirano v sadni stroki — »Sadje«, ki je bilo grosistično in hkrati detalistično. Od tega podjetja je bila odvisna vsa

preskrba s sadjem in zelenjavo na Gorenjskem. Skladno z osnovnim principom reorganizacije — ustvariti konkurenco in tako omogočiti potrošnikom cenejši nakup sadja in zelenjave — je bila reorganizirana tudi trgovina te stroke. »Sadje« je

**Ostalo
V. GORENJSKI SEJEM
v Kranju od 29. 7. do 8. 8. 1955**

postalo izključno grosistično podjetje, medtem ko smo od dotodanjih poslovalnic tega podjetja ustanovili dve manjši sadno - zelenjavni podjetji »Zelenjava« in »Povrtina«. Dobili smo tako dve novi podjetji in upali smo, da bo šlo sedaj na bolje, da bo več blaga po nižjih cenah itd. Toda...

Zaradi reorganizacije se preskrba Gorenjske s sadjem in zelenjavo ni prav nič izboljšala (količinsko), čeprav se je promet v posameznih poslovalnicah vendar nekoliko povečal, to pa zaradi večje zainteresiranosti, maloprodajne mreže. Zakaž? Kljub reorganizaciji je ostalo na Gorenjskem le eno grosistično podjetje »Sadje«, medtem ko sta nova zelenjavni podjetji v Kranju, izključno maloprodajni! Ker pa nimata normalnih pogojev za redno poslovanje, jima je tudi vsaka konkurenca onemogočena. To trditve nam dokazujejo naslednja dejstva: podjetji nimata lastnih prevoznih sredstev; upravi podjetji nista ločeni, temveč imata skupne poslovne prostore; nobeno izmed podjetij nima lastnega skladišča; skupni knjigovodja in slednjic — obe podjetji se oskrbujejeta z blagom pri istem grosistu — podjetju »Sadje«. Zaradi tega tudi jasno izhaja, da so njih maloprodajne cene, že v naprej določene. To pa zaradi tega, ker je pri obeh nabavna cena pri grosistu enaka.

KAKO NAJ BI BILO V PRIHODNJE

Ali torej lahko sploh govorimo o kakšni konkurenci v sadno - zelenjavni stroki na Go-

renjskem, oziroma v Kranju? Po mojem mnenju za sedaj o tem, kljub reorganizaciji trgovske mreže, ne moremo govoriti.

To pravzaprav umetno »reorganizacijsko tvorbo«, njeno neučinkovitost (dve maloprodajni podjetji odvisni od istega grosista), ki doslej ni mogla ustvariti večje konkurence in ki pravzaprav v taki obliki nima opravičenosti nadaljnega obstoja, je uvideala tudi Trgovinska zbornica in ostali gospodarski organi. Zato je sklicala sestanek predstavnikov vseh sadno - zelenjavnih podjetij, da bi proučili položaj in nekaj ukrenili.

Na tem sestanku sta si nasprotni dve stališči. Zastopnik podjetja »Sadje« je predlagal, naj bi se detalistično podjetje »Povrtina« likvidiralo (zaradi izgube 15.000 dinarjev v prvem tromesečju letos) ter njene prodajalne dodelile podjetju »Sadje«, ki bi na ta način ublažilo zimsko — mrtvo sezono s prodajo konserviranega sadja in zelenjave, pa tudi za prodajo blaga slabše kakovosti po nižjih cenah. Zgodil se namreč, da gre večkrat precej, hitro pokvarljivega blaga v nič.

Obrotno-industrijski sejem blaga za široko potrošnico

ker ga nihi »Zelenjava« nihi »Povrtina« nočeta odkupiti.

Zastopnik podjetja »Povrtina« pa je trdil, da ima podjetje vse pogoje za nadaljnji obstoj, da je omenjena izguba še iz časa mrtve sezone in da jo bodo pač sedaj nadoknadili.

V razpravi pa je zmogala tretja varianta. Navzoči so sklenili, da bo sadno - zelenjavna trgovina na Gorenjskem in še posebej v Kranju v prihodnje izgledala takole: grosistično podjetje »Sadje« bo dobilo še eno prodajalno (eno prodajalno, ki pa je vse prej kot to, ima že v Prešernovi ulici), medtem ko se bosta podjetji »Zelenjava« in »Povrtina« (brž ko bodo dejanske možnosti to dovoljevale — skladišče, embalaža, prevozna sredstva) združili v podjetje, ki bo razen prodaje na malo tudi grosist. Tako bomo imeli na Gorenjskem dve podjetji, ki bosta prodajali sadje in zelenjavo na drobno in na debelo.

Kaže, da v trenutnem položaju res ni bilo moč najti boljše re-

šitve. Edino tako bo možna resnična konkurenca. Seveda pa je treba dati novemu grosističnemu - detalističnemu podjetju enake možnosti poslovanja in tudi enako tehnično opremo kot podjetju »Sadje«. Samo tako bo namreč to podjetje tudi zaživelo, ker drugače bo le nedonošenček in že v naprej obsojeno na propast.

IN KONČNO: KAJ PA POTROŠNIKI

Zdi se mi, da dostikrat ob takih razpravah vse premalo mislimo na potrošnika, čeprav so tudi navedeni ukrepi namenjeni v prvi vrsti njim. Tu predvsem mislim na sposobnost in gibčnost odgovornih ljudi v teh naših podjetjih, kajti potrošniki smo odvisni izključno od njih. Toda zdi se mi, da se prav ti ljudje dostikrat ne zavedajo svoje odgovornosti.

V poslovalnici se večkrat kaj hitro zgodi, da cena nekemu sadju ali zelenjavi kar čez noč poskoči. Zato poslovođaja največkrat niti ne vpraša uprave podjetja. Dostikrat se zgodi, da dobi v poslovalnico tudi hitro pokvarljivo blago, ki je bilo že dolgo na poti in kateremu so »ure štele«. Denimo, da za to blago ni tolikšnega povpraševanja, da bi bilo ponudbi zadosteno. Blago se kvari, gnije, nastaja škoda. Pametno bi bilo in hkrati gospodarno, da bi blagu hitro znižali cene ter ga prodali, da ne bi šlo v nič. Toda ne! To je daljši postopek: treba se je prej posvetovati z upravo podjetja itd., itd., medtem pa... Te, ravno te gibčnosti kot pri zvišanju cen, ni opaziti tudi pri zniževanju. To je eno izmed mnogih slabosti, ki bi se v naši sadno - zelenjavni trgovini dale odstraniti.

Strokovno ocenjevanje obrtniških izdelkov

15. 7. 1955

in to v korist potrošnika. Zato je naloga tako podjetij kot Trgovinske zbornice, da zastavijo vse sile za vzgojo sposobnega in kvalitetnega prodajnega osebja, ki bo v prvi vrsti in predvsem imelo pred očmi potrošnika in s tem koristi vse naše skupnosti.

I. AUŠEC

Tako bi ne smelo biti!

Lahko trdimo, da je smučanje doma na Gorenjskem. Znanji so tekmovalci iz zgornje Savske doline, zlasti pa se ponašajo Mojštrana s precejšnjim številom domačinov, ki so si priborili v zadnjih tridesetih letih mnogo priznanj — loverik vseh vrst. Zato si bo morda vsak tudi mislil, da cenijo v Mojštrani in na Dovjem to športno panogo mladi in stari. Toda, žal ni tako!

Društveni funkcionarji se trudijo kako bi vzgojili čim več mladine v dobre športnike in da bi smučanje postalo čimboli množično, kar pa nekaterim ni prav. Menda si ti celo sneg lastijo, češ da je njihov ter da je smučanje zapravljanje časa in da naj namesto takega športa primejo smučarji raje za delo. Prav gotovo take pripombe in govorjenje ni na mestu saj vemo da je iz Mojštrane in njene okolice precej takih smučarjev, ki se vsak dan potijo ob vročih plavžih jeseniške Zelezarne.

No, in tako se je začelo. Okrog vasi se dvigajo vrhovi, ki so po jesenski in spomladanski smuki daleč okrog poznani, zlasti pa Vrtaška planina. Na tej planini je pastirska kočica in tudi hlev za živino (menda samo za nekatera). Smučarjem ta kočica pozimi ni dostopna in na številne prošnje,

ki so bile poslana na menjajoče se odbornike in odbore Kmetijske zadruge Dovje — Mojštrana, navdušeni smučarji niso bili uslišani.

Zato so bili smučarji prisiljeni in so se odločili da bodo v bližini te kočice zgradili svojo skromno postojanko vsaj 20 silo. Pri tem pa je nastalo spet vprašanje ali jim bo živinorejski odsek kmetijske zadruge dovolil gradnjo, kajti planina je »njihova« in če bodo sploh zato imeli sredstva.

Prav gotovo bi vsega tega ne bilo potrebno, če bi odborniki kmetijske zadruge še enkrat vse dobro premislili in uvideli da je smučanje, zlasti mladini, potreben in koristen sport za zdravje in da je po delu razvedrilo tudi potrebno. Zakaj ne bi v juniju, juliju in avgustu kraljeval v tej idili pastir, ki pase živino na planini, od novembra do maja pa prevzeli v oskrbo kočico smučarji. Trud, ki so ga pripravljeno vložiti smučarji za zasilno kočico naj bi Kmetijska zadruga združila s svojimi finančnimi sredstvi in bi tako lahko eba prostora v kočici dostojno opremili, kar bi bilo v veliko veselje smučarjem in zadovoljstvo pastirju, ki sedaj leži na deskah in si kuha na razpadlem štedilniku.

Hrastar Franc
Slov. Javornik

Obrtna zbornica v Kranju je nagradila najboljše vajence

Ob zaključku šolskega leta in ob vajeniškem dnevu je Obrtna zbornica v Kranju nagradila in pogostila najboljše učence vseh letnikov vajenskih šol kranjskega okraja.

V soboto, 18. junija je 34 najboljših obrtnih vajencev obiskalo tovarno »Iskra«, kjer so si ogledali vse obrate in izdelke. Ker večina od njih še ni imela predstave o obratovanju tako velike tovarne, je bil zanimiv, zlasti pa za vajence kovinske stroke, ogled podjetja »Iskra« nadvse zanimiv in poučen.

Po ogledu je bilo pripravljeno skupno kosilo v restavraciji »Jelene«, pri katerem sta navzoče pozdravila predsednik obrtne zbornice Drago Šiling in inšpektor za strokovno šolstvo Vilko Kus. Tov. Šiling je razdelil navzočim vajencem tudi knjižne nagrade s posvetilom zbornice.

Vajence III. letnika Piskernik se je v imenu vseh nagrajencev

prisrčno zahvalil zbornici za njen trud pri vzgoji obrtniškega kadra, za pogostitev in nagrade ter obljubil, da se bodo v bodoče pri svojem delu še bolj potrudili.

Gotovo bo vsem vajencem, ki so se udeležili tega sprejema, ostal ta dan v prijetnem spominu.

M.

Koloradski hrošč sredi Kamnika

Medtem ko so v kamniškem okolišju velike priprave za zatiranje koloradskega hrošča s škropljenjem, se je hrošč utaboril takorekoč sredi Kamnika in prav uspešno skrbi za svoje potomstvo. Na zemljišču, ki ga je tovarna »Titan« razdelila v obdobjanje svojim delavcem, že 14 dni pobirajo hrošče. Nekateri so jih nabrali in uničili že lepo število, drugi pa so pustili, da so se na njih razplodile ličinke, ki požrešno uničujejo krompirjevo listje. Zal pa lastnikov ogroženega krompirja nihče ni pravočasno obvestil ali pa opomnil na odgovornost, ki jo imajo do skupnosti. Tov. Ivan Juteršek je še isti dan, ko je našel ličinke koloradarja, poškrabil krompir, drugi pa jih sleherni dan obirajo. To ni tako zamudno delo, saj imajo posamezniki nasajenega komaj 30 do 50 kvadratnih metrov krompirja. Pri pregledu pretekli ponedeljek popoldne so ugotovili, da je na neki 30 kvadrat metrov veliki površini cela farma koloradarja. Skoro vsak drugi krompirjev grm je bil okužen. Organizacija borbe za zatiranje koloradskega hrošča bo uspešna samo v slučaju, če bo vsaka okužba takoj prijavljena. V primeru, ki smo ga navedli, je bilo premalo vestnosti pri obveščanju o najdenih hroščih. Zdalj, ko se je okužba tako razširila, bo težje zatreti nevarnega škodljivca.

Z.

Jeseničani!

Podružnica našega kluba na Jeseničah, Prešernova c. 21, je odprta vsak torek in petek od 8. do 18. ure dopoldne. — Podružnica sprejema nove naročnike, oglaše, objave, reklame, mahvale in čestitke.

Radovljičani!

Poslušajte se podruž. »Glasu Gorenjske«, ki je v Radovljici na Linhartovem trgu št. 8 in je odprta vsak torek in petek od 15. do 17. ure. Lahko pa tudi, če si želite kaj posebno hitro, vsak dan. Tam kupite »Glas Gorenjske« ali naročite oglaševanje, objave, mahvale, čestitke in reklame.

Na potovanju z nakelškimi zadrugami

Koristen in prijeten izlet

(Nadaljevanje in konec)

Toplo sonce nas je že zgodaj prebudilo in Sv. Nikola se nam je v jutranjih urah zdel s svojimi weekend hišicami in dolgo plažo še vse lepši in mikavnejši.

Na poti v Piran so nas vseokozi spremljali slavoloki za Zlet v Koprno. Pod staro piransko trdnjavo leži nekdanje mesto patricijev in ribičev — Piran. Po ozkih in temačnih ulicah ni preveč prijetno hoditi, zato je človeku nekako lepše, ko stopi na glavno ulico in vidi pred seboj znamenito piransko pristanišče. Prav prijetna in kratkočasna je od tu pot v Portorož. To mesto je eno največjih in najlepših letovišč. Portorož — mesto veselja, vrtnic in južnih nasadov! Po široki serpentinasti cesti je vedno bolj ostajala za nami, še zadnji ovinek in na ravni cesti v Koper so nas spremljali natovorjeni ošiki in kmetice z polnimi jerbasi češenj.

V Koprno smo ostali kakih dve uri. Radovedneži smo seveda morali hitro na ogledovanje. Toda kdor je bil že kdaj na morju ga Koper ni preveč presenetil, saj so si obmorski kraji z nekaterimi izjemami tako slični... Morje, ob njem čolni z mrežami, mesto z ozkimi ulicami in značilnimi primorskimi hišami, ki se ti na prvi pogled zdijo zanemarjene, iz glavnih ulic pa mnogo stranskih ozkih ocepov... V Koprno je tedaj vse mrgolelo, vse je bilo

v znamenju burnih priprav na Zlet »Partizana«.

»V Lipico gremo«, je povedal tov. Zupan, organizacijski vodja zadrugnikov. Da, v Lipico, vendar marsikdo ni vedel, da so znameniti lipičanci dobili ime prav po tem kraju. V masivni in dobro ohranjeni stavbi, ki je bila zgrajena že leta 1703 in tudi vse od tedaj služi istim namenom, imajo svoje lepo urejene hleve. Upravnik Zrebarne na Lipici nam je razkazal vse značilnosti in zanimivosti državnega posestva.

V lepih visokih hlevih imajo v posebej ograjenih prostorih mlade žrebce, ki jih vzgajajo v dobre tekmovalne konje. Lipičanci so zasloveli po svojih izrednih sposobnostih že daleč okoli. In res imajo ti konji že na prvi pogled nekaj posebnega, človek bi skoraj rekel — prisrčnega. Kar nismo mogli ločiti od njih in pogled nanje, ko so bili razvrščeni od najsvetlejšega do temnega, je bil res lep. Mladi, komaj 3 leta stari Batosta je ponosno gledal radovedne opazovalce.

Tudi zunaj jih je bilo mnogo. Ne samo zaradi tega, ker je bilo vreme lepo, upravnik nam je povedal, da so čez vse leto zunaj, v ograjenem prostoru — celo pozimi v snegu. Odprl nam je leso, mi pa smo se začudeni spogledali, kajti običajno so žrebci bolj muhasti.

»Lahko greste mednje, domači so kot otroci«, nam je dejal z rahlim nasmeškom. Spočetka

malce nezaupljivi smo se kasneje med lepimi žrebčki prav dobro počutili. Pomešali smo se mednje in nekateri — tiste s sladkorjem seveda — so mladi žrebčki kar težko pustili proč. Videti je bilo kot da so se srečali že stari prijatelji.

Ogledovanja še ni bilo konec. V posebni zgradbi — hlevu, so bile močne kobče. Njihova usoda je bolj klavrna. Ko jih na

Med iskrim lipičanci nam je bilo posebno prijetno

Lipici navadijo vožnje jih pošiljejo drugam, v druge republike in celo v inozemstvo.

Našo nadaljnjo pot so tu in tam kratkočasili počasni voli s polnimi vozmi češenj.

Na naslednji postojanki —

v Postojni smo se ločili, eni so si šli ogledat Postojnsko jamo, drugi pa Zadrugno mlekarino na Vrhniki.

Postojnska jama je s svojimi znamenitimi kapniki skoro vsakemu več ali manj znana, zato bi raje kaj več povedala o Zadrugni mlekarini na Vrhniki. Mlekarina sama sicer ni kdo ve kako velika, prožvodnjo sira so za nekaj časa celo opustili in govorilo se je že o tem, da bi podjetje likvidirali. Vendar vrhniški zadrugniki upajo, da jim bo sedaj zmanjšana amortizacija le omogočila, da bodo svojo delo nadaljevali. Kar je vrhniškimi zadrugnikom najbolj uspelo je prav gotovo u-

metno osemenjevanje. To osemenjevanje je doseglo take uspehe, da na Vrhniki in bližnji okolici skoro več ne gojijo bikov. Nakelški zadrugniki bodo v tem čim bolj mogoče sledili Vrhničanom.

Od petka do petka OD ROGA DO GLAVNIKA

Tik pred formiranjem komun

Priprave za formiranje komun se bližajo koncu. Zvezna ljudska skupščina je 16. t. m. sprejela zakonski akt, s katerim formulira sklep, da bo komunalni sistem pričel funkcionirati 1. septembra letos. S tem v zvezi je v skupščini podal podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj obsežen eksponat o komunah — osnovnih celicah družbene ureditve — v katerem ocenjuje to akcijo kot eno najpomembnejših faz v razvoju socializma pri nas.

Postavitev ljudskega odbora komun na položaj osnovnega organa oblasti in osnovne družbeno-ekonomske celice delovnih ljudi, predstavlja nadaljno izgradnjo in izpopolnitev tistega političnega sistema, kateremu osnove so bile dane že pred petimi leti, ko so tovarne prevzeli v upravljanje delavci. Prehod na komunalni sistem je rezultat pozitivnega razvoja samoupravnih oblik, političnih odnosov, sprememb v našem gospodarskem sistemu (ki so nastale neposredno pod vplivom delavskega samoupravljanja) in prenosa večjih samoupravnih kompetenc na okraj, mesto in občino.

Delovski sveti niso dali samo velik delež za razvoj in povečanje proizvodnje, temveč so postali tudi šola splošnega socialističnega družbenega samoupravljanja. Iz njih so zrasti tudi kadri, brez katerih bi se pravilno funkcioniranje samoupravne komun ne moglo dalo misliti.

Samoupravljanje se je razširilo in prispevalo mnogo pozitivnega tudi na mnoga druga področja družbenega življenja: v šolstvo, kulturne ustanove, zdravstvo itd.

Da se novi sistem še bolj poglobi in razširi, da se naredi še večji in odločnejši korak v demokratizaciji naše države, prehajamo na uvedbo komun.

Prav zato je eden največjih pomenov komunalnega sistema pritegnitev novih tisočev državljanov k vodenju osnovnih družbenih problemov in v tem, da se še bolj razširi družbeno samoupravljanje.

Komuna pa bo obenem združevala tudi proizvajalce in potrošnike. To je novi element, ki bo omogočil, da se bodo preko komun vsklajevali obči individualni interesi državljanov, kajti zadovoljitev vrste potreb komunalnega standarda in druge potrebe državljanov bodo odvisne od sredstev, s katerimi bo komuna razpolagala, — ta sredstva pa bodo ustvarjali delovni ljudje komun sami.

»Ta ukrep bo nedvomno še bolj povezal našega delovnega človeka z organi njegove oblasti in z mehanizmom družbenega upravljanja. Se bolj bo razvil njegovo socialistično aktivnost in ustvarjalno iniciativnost...« je ob koncu svojega govora v skupščini dejal tovariš Kardelj.

21. junija je bil v Beogradu I. kongres sindikata tekstilnih in usnjarskih delavcev Jugoslavije, ki je bil ustanovljen z združitvijo dosedanjega sindikata delavcev in uslužbencev tekstilnooblačilne industrije ter sindikata usnjene in gumijevne industrije Jugoslavije. Razen 400 delegatov, ki so bili izvoljeni na posebnih kongresih obeh sindikatov pred združitvijo, sta kongresu združenega sindikata prisostvovala tudi predsednik centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije **Djuro Salaj** in podpredsednik **Ivan Božičević**.

Na kongresu je bilo sklenjeno mnogo pozitivnega, kar bo nedvomno prispevalo še k večji dejavnosti sindikalnih organizacij v omenjenih industrijah.

Sindikata tekstilnih in usnjarskih delavcev

DRUŽINSKI POMENKI Z otrokom pri zobozdravniku

Učinek nepravilne vzgoje se nikjer tako pogosto in jasno ne pokaže kot pri zobozdravniku in otroškem zdravniku. In vendar ta obisk čaka vsakega otroka. Starši bi se morali zavedati, da je tudi zdravljenje mlačnih zob nujno potrebno.

Ze v drugem, a najkasneje v tretjem letu starosti naj se otrok navadi na čiščenje zob pred nočnim spanjem, in od časa do časa naj jih mati sama pregleda. Kakor hitro opazi kako okvaro, naj začne s psihološko pripravo za obisk pri zobozdravniku. Otroka mora osvoboditi strahu in ga pripraviti o potrebi zdravljenja. Vsak dan lahko neprisljano napelje razgovor na zdravnik, ki po pravljici zobe in pridnim otrokom napravi celo srebrne piombe. Oče naj omeni še otroke, ki hodijo v šolo in smejo že sami k zobozdravniku. Mimogrede se lahko spomni tudi sosedovega fantka, ki ima že popravljen zob itd.

Pri dečkih bomo n. pr. zbudili zanimanje za stol, na katerem se lahko dvigaš in spuščas. Ko otrok nato pride v ordinacijo, je vsa njegova pozornost osredotočena v novo okolje, ne pa na morebitne bolečine, ki ga čakajo. Rade volje bo sedel na stol, o katerem smo mu že pri-

povedovali in radovedno ogledoval instrumentarij. Dobro se obnese praksa, da se zobozdravnik prvokrat omeji samo na pregled in se pri tem priložno pozanima, kateri zob otroka boli, kadar je bolna. Tako si ustvari otrokovo zaupanje in zanimanje, ker ve tudi marsikaj zabavnega povedati. Njegovo delo bo potem lahko normalno potekalo.

Na tak način že v naprej preprečimo otroku odpor. Zal je le premalo mater, ki storijo to pravočasno. Velikokrat že od začetka vse pokvarijo, ker v otrokovi navzočnosti izjavljajo, da mora njihov ubogi fantek že tako zgodaj k zobozdravniku ipd. Ko pripeljejo otroka v ordinacijo, opozarjajo zdravnika, naj »lepo« dela, da ga ne bo bolelo, saj je revež že tako dovolj pretrepel. Ob takih besedah res ne moremo zahtevati od otroka, ki mu je mati vzgled vsega, da bo z zaupanjem gledal na zdravnika — tujca. Tudi za novo okolje je že večkrat stihal, da je vezano na neke nezane bolečine. Prav tako nimajo prav starši, ki otroka pripeljejo v ordinacijo s pre-

varo. Otrok ima v tem že izkušnje, zato v njihove izjave nima zaupanja in upravičeno sumi v nekaj neprijetnega.

Starši se navadno izgovarjajo s prezaposlenostjo, če jih kdo opozori na nepravilno vzgojo. Pomanjkanje časa pa ne sme biti izgovor. Kje pa so potem vzeli čas za slabe vzgojne metode, katerih posledice se tako neprijetno in jasno kažejo ob najbolj nepravem času. Ure, ki so jih uporabili za razvijanje in milovanje svojih otrok, ko mu vse popuščaj, bi lahko izkoristili v pozitivnejšem smislu.

S šoloobveznimi otroci ni tako težko. Ti so zajeti v sistematične preglede in zdravljenje v ambulantah. Z njimi je lahko delati, ker prihaja do izraza kolektivni duh. Ti otroci se skušajo že junaško zadržati, ker je včasih že najmanjši sled solza pri soščilih v čakalnici zelo slabo ocenjen. Seveda je tudi njihovo zadržanje odvisno od domače vzgoje.

Moda

Temnomodra sport. obleka za lepe dneve dopusta. Trikotna rutka z belimi in rdečimi programi okoli vratnega izreza ji daje nadih svežine in živahnosti.

Z obiska pri loških glavnikarjih

Že večkrat me je zanimalo, ko sem hodil mimo prodajal in videl v izložbenih oknih razstavljene glavničke raznih oblik in velikosti, kje jih izdelujejo, še bolj pa kako. Da

večernih urah pilili, rezali, brusili in obdelovali kravje rogove, dokler ni bil izdelan ličen glavnik. Od vseh teh številnih izdelovalcev glavnikov, so do danes to obrt, ki je značilna za

več le na grobo in približno. Prav tako si tudi ne predstavljajte iz tega opisovanja, da je bil glavnik res tako hitro izdelan. Če bi hoteli narediti samo en glavnik od roga, t. j. od začeta do konca, bi potrebovali prav gotovo najmanj mesec dni.

KJE JIH PRODAJAJO IN KUPUJEJO

Pri Kisovcu izdelujejo 24 raznih velikosti in oblik glavnikov, od prašnikov (mi jim pravimo glavnički za uši) do vlasnikov, s katerimi se najraje lišpajo mlada dekleta.

Kot izdelava tako je tudi prodaja glavnikov danes precej drugačna kot nekdanj. Včasih so jih v cajnah nosili na trg kot branjevke (največ v Ljubljano) in jih prodajali za skromne krajcarje, danes pa jih od njih kupujejo naši največji grosisti iz Ljubljane, Zagreba, Beograda, Novega Sada itd. Skoraj bi lahko trdili, da so vsi roževinasti glavnički, ki jih lahko kupimo pri nas, izdelani od pridnih rok, le treh obrtnikov iz Loke.

KAJ PA Z ROŽEVINASTIMI OSTANKI

Vprašanje skoraj ni na mestu ker je preveč tistih, ki se zanimajo za take vrste odpadkov. Pri obdelavi roževine v glavničke ostane precej teh; večjih, manjših in tudi roževinastega prahu. Večje koščke roževine predela tovarna gumbov v Kamniku v gume, roževinast prah, ki nastane pri brušenju, pa je odlično gnojilo. Vso ostalo roževino, kar je ni dobre in uporabne niti za glavničke niti za gume ali gnojilo, pa za med »poglodajo« tovarne kleja.

Med tem ko sem vse to videl in slišal sem bil s smradom segrete roževine že čisto prepojen, tudi želodec sem le s težavo obvladoval in čeprav so mi povedali, da je ta duh za zdravje bolj koristen kot ne, sem bil vseeno vesel, da sem prišel na svež zrak in toplo sonce. Če mi ne verjamete, pa poskusite še vi. Prav gotovo bodo tudi vam radi pokazali, kako se iz govejih rogov delajo glavnički.

FaBo

Delo v Bernikovi delavnici

jih delajo tudi na Gorenjskem, to verjetno ve le malokdo, razen tistih, ki so doma v Skofji Loki ali njeni okolici.

KRATKA ZGODOVINA GLAVNIČARSTVA

Loki so že pred mnogo leti izdelovali glavničke in glavničkarska obrt je že nekdanj škofjeloškemu predmestju, zlasti pa Puštalu, dajala precej zaslužka. Zaradi hitrega napredka tehnike in razvoja industrije, zato seveda tudi velike konkurence, je ta obrt kmalu skoraj izginila. Ze leta 1936 so bili na vsem loškem ozemlju med 716 obrtniki samo še trije glavničarji.

Od takratnih malih kmetov iz loške okolice, zlasti iz Puštala in menda tudi Zabrnice, ki jih obdelovanje svoje zemljice ni popolnoma zaposljevalo, so v

Loko in njeno okolico, obdržali le še trije: Bernik, Hafner in Žitnik. Seveda so se ti trije precej modernizirali in njihovega načina izdelovanja glavnikov sploh ne moremo primerjati z nekdanjim obdelovanjem — »motorji« na nožni pogon in samo ročnim obdelovanjem. Pred kratkim so poskusili izdelovati glavničke iz polivinila in njemu sorodnih mas, vendar pri tem niso uspeli. Zato so ostali pri starem — glavničke še nadalje izdelujejo iz govejih rogov, kot so jih njihovi predniki nekdanj.

KAKO JIH DELAJO PRI KISOVCU

O biskal sem Bernikove, po domače pravijo »pri Kisovcu« in si ogledal njihovo delavnico. Pri njih dela glavničke vsa družina; oče že 35 let, pomagajo pa mu že večletni obrti, njegovi trije mladi sinovi.

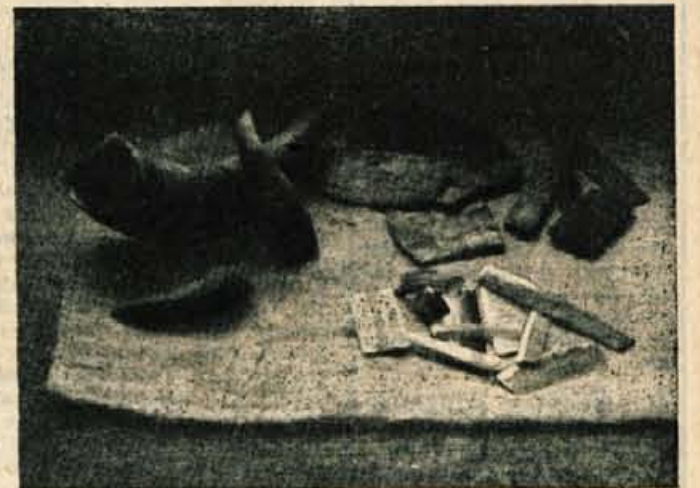
Ko sem vstopil v delavnico, mi je skoraj zmanjkalo sape. Takšen smrad in duh je bil, kakršnega bi le malokdo prenesel. Predstavljajte si kako smrdi, če vržete roževino v ogenj. Skoraj nič manj pa tudi »pri Kisovcu«, seveda ne po vsem stanovanju, temveč samo v delavnici.

Kot radoveden otrok, tako sem tudi jaz enega izmed mladih glavničarjev obsopal z vprašanji, na katere mi je zelo rad dajal pojasnila. V pičle pol ure mi je povedal vso »dolg pot« od roga do glavnička. Prav gotovo bo to zanimalo tudi vas.

KAKO JIH IZDELUJEJO

Glavničke izdelujejo samo iz roževine; to je gojevih rogov, katere dobro prekuhajo, da se iz roga lahko odluči kost. S tem ko ga skuhajo in še segrejejo nad ognjem, postane rog zelo mehak, skoraj tako prožen kot gumi. Vsak rog morajo potem po dolgem prežagati in segretega z rokami iztegniti. Da postane ta roževina ki je še vedno kriva, ravna in čimbolj gladka, jo dajo za 14 dni v močne železne »preše« — »skveče« jim pravijo. Gladke in ravne roževinaste ploščice dobro presušijo, tudi po več dni, da vidijo če so bile dovolj dolgo v »skveči« in če se ne bodo več krivile. Prav zaradi slabega »prešanja« izrečemo večkrat marsikatero kletvico, ker se nam je glavnik ukrivil. Te roževinaste ploščice našagajo v še manjše, ki imajo približno obliko kakršno bo imel izgotovljen glavnik. Tako našagane konce roževine namočijo spet za en dan v vodo, da se roževina malo omeha ker jo je potem laže obdelovati. V te ploščice vžagajo zobe in jih z različni brusilni brusijo in gladijo, končno pa še s posebnim mazilom polirajo in glavnik je gotov.

Razumljivo vam mora biti, da nisem mogel opisati vse »poti« niti do večjih podrobnosti, tem-

Od surovine do končnega izdelka

Skrb za mladino - je naloga skupnosti!

Prejšnji teden je bila v Kranju skupščina Zveze prijateljev mladine za Gorenjsko, katere se je udeležila tudi tovarišica Ada Krivic — predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenije. Na skupščini je bila analizirana dosedanja dejavnost društev, ki so bila najbolj aktivna v Kranju, Trzinu in deloma v Skofji Loki in Jesenicah.

Ta organizacija je namreč še dokaj mlada in pri mnogih ljudeh se čuti nerazumevanje za njeno dejavnost; ne dobiva zadostne pomoči od ostalih družbenih organizacij, največje nerazumevanje pa se kaže v tem, da se sleherni otepa dati kakršnokoli materialno pomoč, ki pa je prav Društvom prijateljev mladine nujno potrebna, da lahko razvijejo svojo dejavnost.

V Kranju na primer ni primerne prostora, kjer bi se lahko zbirali vajenci in ostala mladina, ni prostora, kjer bi uveljavljali vzgojno posvetovalnico, ni prostorov za otroška igrišča, ki so kranjskim pionirjem res nujno potrebna. Prostorov torej ni, na drugi strani je pa v Kranju polno gostiln, ki po sanitarnih predpisih sploh ne bi smeli biti javni lokali. Tja seveda zahaja tudi mladina, saj končno nima drugega prostora, posledica tega pa so slabi vplivi na mlade in slično. Pričakujemo razumevanje oblastnih forumov in druženih organizacij, tako v Kranju kot v ostalih srediških komun na Gorenjskem, da res pomagajo pri izbiri in uvedbi primerne prostora, da bo delo DPM laže zaživele. V dejavnost DPM, tako v Kranju kot drugod, bo treba pritegniti nove sodelavce, predvsem take, ki so zainteresirani na vzgoji naše mladine.

Z novim šolskim letom bo dejavnost pionirske organizacije prenešana na šole. To bo med dvoma omogočilo, da bo delo s pionirji šlo v širino, saj se z njimi da organizirati marsikaj. Preko najrazličnejših krožkov jim že v mladih letih vzbudimo ljubezen do dela, navajamo jih za posamezne dejavnosti v družbi, seznanjamo z zgodovino boja za osvoboditev in slično, kar vse bo vplivalo na mlade pionirje, da postanejo dobri mladinci. Prosvetni kader bo

prav sigurno pripravljen vložiti del naporov za delo s pionirji, ki pa ne sme biti podaljsek šole. Sedanja dejavnost je bila usmerjena tudi na reševanje drugih, za življenje mladine važnih problemov. Marsikdaj se ugotovijo razne nepravilnosti, toda merodajni forumi na stvari ne reagirajo takoj, ko so z njimi seznanjeni. Zelo dobro so na primer uspevala predavanja za starše v Kranju, Skofji Loki, Trzinu, Jesenicah in drugod. Žene v Trzinu so se kar v lepem številu navezale na vzgojno posvetovalnico, kjer so dobile mnogo koristnih nasvetov. Tudi Kranj ima opremo za vzgojno posvetovalnico, toda prostora še do danes ni. Mnogo je še problemov, ki sodijo v okrilje dejavnosti Društev mladine in s primerno pomočjo se bodo taki problemi lahko tudi uspešno reševali.

Skupščina je bila mišljenja, naj se DPM najprej osnujejo v centrih komun, kasneje pa bo matično društvo delalo na tem, da se ustanovijo tudi v drugih krajih. Začeto delo bo orientirano na priprave za »Teden otroka«, ki bo v mesecu oktobra. Tesnejše sodelovanje z organizacijo Ljudske mladine bo koristno v tem, da se bodo posamezni problemi lahko skupaj reševali, mladina pa bo lahko aktivno sodelovala pri delu s pionirji. Skupina funkcionarjev okrajne zveze PM je v teh dneh obiskala okrajno organizacijo v Mariboru, kjer so si tovariši pridobili koristnih izkušenj za delo na najrazličnejših področjih. Ob koncu je bilo izvoljeno predsedstvo Okr. zveze prijateljev mladine Gorenjske, katerega predsed. je Ivo Majdič — direktor Zavoda za socialno varovanje, sekretar pa Marjan Rožič — sekretir OK LMS Gorenjske.

—16

GLAS GORENJSKE

Izdaja: Casopisno, založniško in tiskarsko podjetje »GORENJSKI TISK« Kranj, Koroska cesta 6.

Direktor in odg. urednik: Slavko Beznik.

Urejuje: uredniški odbor.

Tel. uredništva: št. 475, uprave: št. 190 / Tek. rač. pri KB Kranj št. 61-KB-1-7-135 / Izhaja vsako soboto.

Letna naročnina 400 dinarjev polletna 200 dinarjev četrtletna 100 dinarjev Posamezna šte. stane 10 din

10-letnica naše osvoboditve se bodo na svoj način oddolžile tudi slovenske knjižne založbe. Tako je pripravila in še pripravljala Mladinska knjiga za to obletnico več otroških del s tematiko osvobodilne borbe. Ena teh je tudi pred kratkim izšla **Ribičičeva povest »Rdeča pasta«**.

Josipa Ribičiča »Rdeča pasta« je povest o otrocih — borcih, kakršne so se resnično dogajale v dneh osvobodilnega boja in so marsikomu od nas znane ne le iz napisane literature, temveč tudi iz lastnih izkušenj. Pisatelj je v glavnem junaku te zgodbe in v skupini njegovih tovarišev prikazal vse tisto tipično, kar je mlade ljudi vodilo na pot njihovih očetov; prikazuje pa je na način, ki je najbolj dojemljiv otroškemu razumevanju, tudi vse značilno dogajanje tistih let, o katerih današnji otroci brez živega posredništva težko dobivajo pravo predstavlo. Zato je treba njim vse tisto, kar so medvojni otroci takrat preživeli in storili, prikazati čim prepričljiveje in jasneje, kajti osvobodilna borba je v naši zgodovini svetel dogodek, ob katerem se mladi ljudje ne samo poglabljajo v ljubezni do domovine, temveč ustvarjajo tudi svoj lastni moralni kodeks.

Skoraj istočasno je pri Mladinski knjigi izšla tudi knjiga **Branka Jurca »V pasti«**. Knjiga obsega tri povesti: »Zaseda«, »Kangljica« in »V pasti«. Zgodbe so pisane preprosto, za mladino dojemljivo in z določeno vzgojno poanto.

Gotovo bo zbirka povesti razveselila naše mlade bralce, jim dala verno sliko razmer v okupirani Ljubljani in jim prikazala včasih res težko, nevarno, odpovedi polno življenje in požrtvovalno delo otrok za osvoboditev naše zasužnjene domovine.

Knjigo je s preprostimi, a okusnimi podobami ilustrirala Alenka Gerlovičeva. Založba Mladinska knjiga je tudi izdala Zupancičeva »Cicibana«, ki je prvič izšel že leta 1915, vendar to pot opremljena z novimi ilustracijami Nikolaja Pirnata.

Zupancičev »Ciciban« ni ena izmed knjig, ki jo mladi in stari bralci hitro preberejo in nanjo pozabijo, temveč nam danes ta »Ciciban« pomeni pravo klasično mladinsko knjigo.

Zupancič je s svojim tenkim

čutom in ostrim opazovanjem otrokove duševnosti ustvaril tako realistične podobe in predstave otroškega sveta, da ga lahko mirno imenujemo poeta mlajših src. Celotno svetovno merilo je malo pesnikov, ki bi se znali s tako iskrenostjo in prisrčnostjo poglobiti v otroško srce in v svoje stvaritve vplesti tako jasne predstave, dojemljive tistim, katerim so pesmi namenjene — otrokom. Pa ne samo to, v njegovi poeziji zasledimo celo otroški ritem igre in rajanja, rimo in melodično vezavo.

Povedati moramo še nekaj besed o ilustracijah Nikolaja Pirnata. Vsaka pesem je poudarjena z značilnimi dojemljivimi ilustracijami, ki prav gotovo vplivajo na otrokovo razpoloženje. Posebno razveseljiv je zdravi, vedri, široki in otroško glasni humor.

Nova knjiga **Vide Brestove »Orehovo leto in prvi odred«** je po osnovi in pripovednem načinu namenjena najmlajšim bralcem. Avtorica v kratkih anekdotah pripoveduje s svojo prisrčno toplino in z velikim poslušom tisto, kar otroke posebno zanima.

To drobno knjižico bodo mladi bralci nedvomno vzljubili, saj jim pripoveduje o rožah, drevesih, živalih, ki priskočijo na pomoč v stiskah in zagatah, o dobrih kmečkih — partizanskih mamica in končno o mladih kurirjih in pogumnih otrocih, ki so preživeli vojno in bili sami priče njenih tegob in stisk.

Največja privlačnost vseh desetih zgodbic je prav gotovo ne-

posredno pripovedovanje in prepričljiva dokumentarnost.

Knjigo je opremil in ilustriral znani partizanski grafik Ivo Subić.

Saša Vuga se je s svojo knjižico »Skorenjček Matevžek« uvrstil med vidnejše mladinske pisatelje. »Skorenjček Matevžek« je na pol praviljica, na pol resnična povest prigod mladega junaka s Tolminskega. Praviljica zato, ker je prepletena s fantastičnimi podobami in osebam. Dogaja se v dneh fašistične okupacije Primorske in med vojno, ki jo je kot zapostavljeni slovenski otrok pod Italijo pisatelj tudi sam obču-

til. Saša Vuga s posebno toplino opisuje domače ljudi in njihovo hrepenenje po svobodi ter odpor, ki ga spričo tujcev dejanj ne more prikriti. Skratka vsa knjižica je prepletena z obtožbo zasužnjena in otroškim veseljem nad svobodo.

Literarno ceno pa dajejo Vugovemu »Skorenjčku Matevžku« plastični opis in lep, včasih celo iskan jezik, doživljajo otroške duše ter s toplino opisani ljudje, dogodki in stvari.

Akademski slikar Gvido Biorola je knjigo opremil s posebno učinkovitimi ilustracijami.

Uspel koncert v Radovljici

Mešani pevski zbor »Anton Tomaž Linhart« iz Radovljice je pod vodstvom tov. Tonea Dolinskega priredil v soboto zvečer v dvorani mestnega kina koncert narodnih, partizanskih in umetnih pesmi. Na sporedu

Razstava Jugoslovanske grafike v Kranju

V prtiličnih prostorih Mestnega muzeja so prejšnje soboto, 18. junija odprli razstavosodobne jugoslovanske grafike. Razstavljenih je 52 del najvidnejših predstavnikov naše grafične umetnosti.

Izbor gradiva sta pripravila »Savez likovnih umetnikov FLRJ« in »Društvo likovnih umetnikov LRS«. Razstava bo odprta do 2. julija.

so bile pesmi Cirila Preglja, Mirka Koha, dr. Gojmirja Kreka, Hugolina Sattnerja, Matije Tomca, Emilia Adamiča, Oskara Deva, Vinke Vodopivca, Luke Kramolca, Antona Försterja in Karla Pahorja.

Zbor je samozavestno nastopil s Pregljevo »Mlado Gardo«. Zelo je občinstvu ugajala precej zahtevna Tomceva »Vlahi«, Adamičeva »Lovska« in »Nocoj se mi je sanjalo«.

Med odmorom so nastopili trije plesni pari v lepih gorenjskih narodnih nošah s folklornimi plesi. Ta točka je zelo poživila celotni spored. Vsi plesi so bili izvedeni v pristnem gorenjskem temperamentu. Le škoda, da ni nastopilo več parov. Zelo siln aplavz občinstva, ki je skoraj docela napolnilo veliko dvorano.

Ob začetku drugega dela sporeda je najmlajša pevka poklonila pevovodju Dolinsku šopek rdečih nageljnov.

V drugem delu sporeda so bile med najboljšimi Adamiče-

Gorenjski plesni ansambel na Bledu

V minulem tednu je gostoval Gorenjski ansambel narodnih plesov DPD »Svoboda« z Jesenic na Bledu. Nastopil je pred številnimi gosti — Nemci in Holanci, in žel izredno odobranje. Folklorna skupina DPD »Svoboda« z Jesenic je nedvomno najboljša folklorna skupina na Gorenjskem, saj se je povzpela na naravno zavidljivo višino, za kar ima največ zaslug njen učitelj Slavko Novak iz Beograda. Program zajema gorenjske, bunjevačke, vojvodinske in jugoslovanske narodne plesne ter narodne pesmi, ki jih ob spremljavi salonskega orkestra pojeta Pavla Klečeva in Lado Rotar. Z istim programom so nastopili jeseniški plesalci v nedeljo zvečer tudi v Mestnem gledališču na Jesenicah, predvidoma pa bodo gostovali še večkrat na Bledu in tudi drugje.

VRSTA KULTURNIH PRIREDITEV

Jeseničani še niso zaključili sezone

Čeprav je sezona kulturnih prireditev za nami, je predvidenih na Jesenicah več manjših in večjih prireditev, ki bodo sezono podaljšale do julija. V nedeljo, 26. t. m. bo gostoval na

Državna glasbena šola na Jesenicah, ki obstoja šteje po osvoboditvi, svoje delovanje iz leta v leto vidno izboljšuje. Ima 6 razredov in nad 150 gojencev, ki se uče violine, violončela, kontrabasa, klavirja, pihal in trobil ter glasbene teorije. V letošnjem šolskem letu je bil na šoli tudi godalni orkester, ki so ga sestavljali gojenci sami ter pevski zbor predšolske mladine. Lepe učne uspehe so dokazovali gojenci tudi z interimi ter javnimi produkcijami. V teku šolskega leta so bile organizirane 4 interne produkcije — predvsem za starše, koncem šolskega leta pa 2 javni produkciji. Prva javna produkcija

je bila minulo soboto zvečer v Mestnem gledališču, druga pa v ponedeljek zvečer v Delavskem domu. Obe lepo obiskani produkciji je otvoril pevski zbor predšolske mladine, ki je navdušil navzoče s svojo ljubkostjo, zaključil pa ju je godalni orkester. Vmesne točke so izvajali gojenci vseh razredov, v glavnem violinisti in pianisti. Kot izreden talent je treba omeniti violinista, gojenca VI. r. Tineta Miheliča iz Boh. Bistrice. Schubertovo »Cebelica« je zaigral intonirano ter tehnično naravnost mojstrsko. Med vidne talente spada tudi Astrida Azmanova, gojenka VI. razreda violinskega odseka, ki je zaigrala Akolale »Koncert v a molu«. Opaziti je bilo mnogo kvalitetnega delovanja, ki se na jeseniški glasbeni šoli iz leta v leto izpopolnjuje. Le-ta vzgaja že vrsto gojencev, ki so šoli naravnost v ponos. Kakor prva je tudi druga javna produkcija več kot uspela. Obe sta številne poslušalce navdušili in dali priznanje vodstvu šole ter predavateljskemu zboru, ki svoje poslanstvo — vzgojiti dobre ljubitelje glasbe in povečati število glasbeno izobraženih poslušalcev, v polni meri izpolnjuje. Državna glasbena šola na Jesenicah bo praznovala prihodnje leto 10-letnico svojega delovanja in bo pripravila vrsto kvalitetnih glasbenih prireditev, ki bodo za glasbeno dejavnost na Jesenicah vsekakor velikega pomena.

Sušnik

IZ KAMNIŠKE GIMNAZIJE

Že tretji rod maturantov

Na gimnaziji v Kamniku je bilo ob koncu šolskega leta 772 dijakov. Razred je dokončalo 508 ali 65,8%, popravni izpit ima 206 dijakov, 58 pa jih bo ponavljalo razred. V višjih razredih je uspeh 75,7%. Najboljši dijak v nižji gimnaziji je Marija Kotnik I. b. v višji pa Miklavž Zvokelj VII. b. V osmem razredu je bilo letos 21 dijakov. Od teh je v junijskem roku polagalo višji tečajni izpit 15 dijakov. Predsednik maturitetne komisije pa je bil univ. prof. dr. ing. France Avčič. Odlična dijaka Marija Avčič in Božidar Ravnikar sta bila oproščena polaganja ustreznega izpita. Maturo so z uspehom položili še naslednji: Cecilija Andrejka, Roman Dobrovolje, Darinka Drolic, Jože Križanič, Milica Malešič, Valentin Pardubsky, Anton Ručigaj, Pavla Stare, Irena Sušteršič, Zdenka Škerjanc, Helena Trstenjak, Amalija Zihrič in Ivanka Zvab. Z njimi zapuščata kamniško gimnazijo že tretji rod maturantov. Zavod bo nekatere težko pogrešal, ker so se z uspehom uveljavljali v športu, pri mladnem odru in v raznih krožkih.

Kamniškemu zborniku, ki bo izšel proti koncu junija, bo pri-

ključeno tudi poročilo kamniške gimnazije z imeni in uspehom vseh učencev.

Sprejemni izpit za peti razred gimnazije je polagalo 37 kandidatov. Izpit je z uspehom opravilo 31, popravni izpit pa ima 6 dijakov.

Prvi klavirski koncert v Škofji Loki

In kdo ga je priredil? Enajstletna Marija Kocjančičeva, učenka šestega razreda klavirske šole profesorice Rosande Pleiweissove. Naj naštetem nekaj skladb programa: Mozart-Rondo, Čajkovski-Nocturno v cis molu, Kozina-Divertimento itd. Skoraj dve uri je igrala mala pianistka — in to ne da bi gledala na note! S tem je pokazala, da ima razen odlične tehnike, talenta in veselja do klavirske igre tudi zelo dober spomin. S svojo visoko tehniko je briljirala in vzbujala pri številnih poslušalcih občudovanje. Njena čustvena poglobitev še ni tako močna, kar lahko upravičimo z njenimi leti.

Največ čustvenega odnosa je izrazila v Pahorjevi »Slovenski suiti«, medtem ko sta se tehnika in otroška igrivost v največji meri pokazali pri Beethovenovi skladbi »Devet variacij« in pri Chopinovem »Palček«. Končno se nam le obeta dobra pianistka, na katero bomo lahko ponosni in ki bo vsaj od časa do časa razgibala glasbeno življenje v Škofji Loki. Želimo ji, da bi s pridnim učenjem in skromnostjo dosegla tisto virtuoznost, da bo odrasla, lahko šla tudi v svet. Radi bomo spremljali njeno rast in njeno nadaljnjo umetniško pot.

Razstava o delu učencev defektnih šol

Združenje učiteljev posebnih šol LRS je te dni odprlo posebno razstavo o 10-letnem razvoju šolstva za gluho, slepo, invalidno, duševno nerazvito in moralno ogroženo mladino.

Na razstavi so prikazani vzgojni uspehi, metode in sredstva; osvetljeno je delo, življenje in vzgoja ter prizadevanje naše socialistične družbe za zdravo rast in usposabljanje te mladine.

Obiskovalec dobi vpogled v delo vseh tovrstnih ustanov v Sloveniji.

Razstava je odprta na Zavodu za gluho mladino v Ljubljani od 18. do 26. junija.

Šolska razstava v Podbrezjah

V nedeljo 19. junija sem obiskal v Podbrezjah razstavo »10 let socialistične šole«, ki prikazuje razvoj in stanje domače šole v 10 letih svobode. V prvem prostoru je prikazano šolsko in izvenšolsko delo učiteljev Franca Cvenkliča in Francke Debeljak ter izdelki otrok od I. do VI. razreda osnovne šole. V posebnem oddelku je prikazano tudi delo pionirske organizacije, ki zlasti uspešno dela v prirodoopisnem krožku. Tu so razen drugega razstavljeni številne lobanje živali, ki so jih učenci pod učiteljevim vod-

stvom sami pripravili. Med lobanjami je zlasti zanimiva velika lobanja divje svinje. Z razstave so razvidni tudi nastopi pionirskega pevskega zbora na raznih proslavah. Med deškimi ročnimi deli je opaziti, da se učenci učijo tudi cepelnja in drugih sadjarskih opravil. Na posebnem mestu je darilo Narodne banke Kranj — relief Slovenije in nogometna žoga, ki so ga dobili učenci, kot drugi najboljši v kranjskem okraju, za varčevanje. (Posebno mesto in pozornost zavzemajo dekliska ročna dela, saj so to izdelki učenk III. in IV. razreda — ne pa izdelki knake višje osnovne šole. Zvezki in risbe prikazujejo, kako velik je lahko korak otrokovega znanja, če se poleg šole tudi dom zaveda svoje vzgojiteljske odgovornosti.

V drugem prostoru je prikazana razlika med učili, s katerimi so razpolagali takoj po osvoboditvi in učili, ki jih ima šola danes. Med najzanimivejšimi je vsekakor diaskop, mikroskop in velik republiški relief.

Razveseljivo je, da si je razstavo že prvi dan ogledalo nad 300 ljudi, kar je skoraj polovica vseh prebivalcev šolskega okoliša. Do zdaj namreč še nobene šolske razstave v Podbrezjah ni obiskalo toliko ljudi. Razstavo so si ogledali tudi številni tujci. Iz knjige obiskovalcev je razvidno, da je bil med prvimi tudi načelnik tajništva SPK OLO Kranj tov. Janez Grum.

PISMO IZ MENGŠA

Večer Slovenske Moderne

Proslavam 60-letnice Slovenske Moderne so se pridružili tudi Mengšan in se s tem častno oddolžili spominu velikih ustvarjalcev slovenske kulture: Ketteja, Murna, Cankarja in Zupanciča.

Dne 13. junija so v gimnaziji priredili intimen večer recitacij iz del naših modernistov, na katerega so povabili člana Mestnega gledališča iz Ljubljane Alenko Svetelovo in Janeza Rohačka. Za uvod je tovarš Gorjup podal obširnejši referat o pomenu naše Moderne in orisal značilnosti posameznih njenih predstavnikov. Poudaril je, da pomenita Prešeren in Moderna dva najvišja vrhova, ki sta na evropsko književnost dvignila na evropsko raven. Nato sta tovariška Svetelova in Rohaček s občutkom recitala pesmi in

prozo Ketteja, Murna, Cankarja in Zupanciča. Vsem navzočim bo umetniško doživljeno tega večera ostalo še dolgo v spominu.

Pred prireditvijo so na hiši, kjer se je rodila in živeča pesnica Franja Trojanšek - Zorana, odkrili ob 20-letnici njene smrti spominsko ploščo. Zorana je v času Moderne pričela svoje pesmi v »Slovenki«, glasilu slovenskega ženstva, ki je izhajalo v Trstu. Čeprav ni sledila zgledom Moderne, je bila preko Murna vendarle povezana z njo. Murn je zahajal na njen dom, kjer sta skupno prebirala njene pesmi in ji dajal nasvete za izpopolnitev njene poezije. Čeprav Zorana ne zavzema vidnejšega mesta v našem slovstvu, je vendarle prav, da smo se s spominsko ploščo oddolžili njenemu spominu.

IVERI

HRISTIČEVA »OHRIDSKA LEGENDA« NA DUNAJU

Beograjski balet je nekaj dni gostoval na Dunaju. Prvi večer se je predstavljal s Hrističevo »Ohridsko legendo«, ki je s svojimi pristnimi jugoslovanskimi plesi in svojstveno glasbo vplivala zelo ugodno na dunajsko občinstvo.

Za drugo predstavo v okviru dunajskega festivala je beograjski balet pripravil Prokofjevo »Romeo in Julija«. Tudi za to delo so Dunajčani jugoslovanske umetnike lepo nagradili. Jugoslovanski veleposlanik Dragomir Vučinič je po predstavi priredil svečan sprejem. Njegov je bilo poleg naših za stopenikov: direktorja beograjskega Narodnega gledališča Milana Bogdanoviča in direktorja Opere Danona tudi okoli 200 predstavnikov dunajskega kulturnega, političnega in družbenega življenja.

FRANCE MIHELIC JE RAZSTAVLJAL V PARIZU

Jugoslovanski akad. slikar France Mihelič je razstavljal svojo grafiko v Parizu. Razstavo je organizirala naša agencija v Jugoslovanski galeriji. Razstava je v Franciji doživela izreden odmev. Otvoritve so se udeležili številni kritiki, novinarji in državniški ter izrazili pohvalne ocene in kritike. Razstavljenih je bilo 44 listov ter poseben izvorni lepak, ki je s svojo dvobarvnostjo učinkoval izredno plastično.

Pred kratkim se je France Mihelič vrnil v Ljubljano. Vidnejši francoski kulturni delavci so ga povabili, da bi v prihodnje sodeloval tudi pri njihovih razstavah.

GLEDALIŠČE IZ TRSTANA FESTIVALU V LJUBLJANI

Na ljubljanskem festivalu je nastopilo tudi Slovensko narodno gledališče iz Trsta. Na poletnem gledališču v Križankah so z uspehom uprizorili »Primorske zdrahe«. Občinstvo je posebno presenetila okusna scena, živahna in razgibana igra; v veliki meri pa je k uspehu pripomogel tudi akustični prostor. Igralci so s svojo sproščeno igro prepričljivo prikazali podobo slovenske ribiške vasi v Tržaškem zalivu. To je odlomek iz življenja naših ljudi onstran meje, ki so prisrčni, naravnj, polni življenjske sile ter živahnega in vročkrvnega temperamenta.

GOSTOVANJE MARIBORSKE OPERE V CELOVCU

Mariborska Opera je pred nedavnim gostovala v Celovcu z opero »Prodana nevesta«. »Cavallerijo rusticano« in baletom »Srce iz lecta«. Navdušena celovška publika je svojim gostom priznala visoke umetniške sposobnosti. Navzoči glasbeni strokovnjaki in kritiki so se o slovenski glasbeniki in igralci izrazili nadvse pohvalno.

VELIK USPEH BEOGRAJSKE FILHARMONIJE

Prejšnji teden je beograjska Filharmonija na svoji turneji gostovala v Kairu. Po tam doseženem največjem uspehu je nadaljevala pot v Aleksandrijo. Prav tako je na potovanju po Egiptu in Libanonu priredila še 15 koncertov. V večjih krajih je občinstvo zahtevalo, naj dela jugoslovanskih skladateljev ponavljajo.

Po končanem nogometnem prvenstvu

„Drugo leto bomo prvaki“ pravijo eni — drugi pa: „Priboriti si moramo vstop v I. republiško ligo“

To pot, ob zaključku nogometnega prvenstva za leto 1954-55, smo kranjski nogometni kibici spet zadovoljni. Kako bi ne bili, saj so nogometaši z levega brega Save četrti v zapadni skupini I. republiške lige, nogometaši kluba »Mladost« — z desnega brega Save — pa prvaki Gorenjske nogometne podzveze. Zanimalo me je, kaj pravi predsednika nogometnih klubov »Triglav« in »Mladost« k temu uspehu kranjskih in stražinskih nogometašev, kako so si priborili tako visoka mesta in kaj lahko pričakujemo od njih v prihodnosti.

DRUGO LETO MORAMO BITI PRVAKI

Tako pravijo nogometaši NK »Triglav« po končanem letošnjem prvenstvu. Naj mi »zogorc« iz Stražišča ne zamerijo, če bom pisal preje o njihovih sosedi, najbližjih »sotrpinih« pri »spojanju« za naplajenim usnjem po zelenem igrišču, ki pa je večkrat tudi precej drugačno.

Kranjčani smo se žalostno držali po prvem delu tekmovalja — jesenskem, saj so se kranjski fantje z vsemi štirimi močno držali za rep lestvice. Prav gotovo se je le največji optimist upal takrat v mislih predstavljati, da se bo v drugem delu tekmovalja tako zasukalo, skoraj za 180 stopinj. V jesenskem delu tekmovalja so si Kranjčani priborili le 3 točke, medtem ko so v spomladanskem delu izgubili samo 4 točke! To jim je zadostovalo, da so si osvojili četrto mesto v rahodni skupini najboljših nogometašev Slovenije.

Tovariš Ogorelec, predsednik NK »Triglav«, je pripomnil k temu uspehu takole: »Za ta dvig ima največ zasluga disciplina teko posameznikov kot vodstva kluba. Prav gotovo pa ni bilo tako disciplinirano težko doseči, če ne bi iz klubov pravočasno izločili tiste, ki so povzročali nedisciplino in ki tudi niso imeli pravega odnosa do športnika — amaterja. Kot so gledalci tako smo tudi mi veseli, da imamo danes v prvem moštvu same mlade nogometaše, Kranjčane, ki se borijo za svoj klub z velikim poletom in z vsem srcem, kar je prav gotovo velik delež pri uspehu, ki so ga dosegli naši nogometaši v zadnjih mesecih. Disciplino bomo še poostriili, dobili novega trenerja, čeprav je tudi tov. Klemenc nudil nogometašem orečje pomoči, in zato lahko upamo, da izjava samih nogometašev, da bodo prihodnje leto postali prvaki v svoji skupini, verjetno ni pretirana.«

Nogometni klub »Triglav« ima danes preko 80 nogometašev, ki

redno trenirajo (žal to niso vsi, ki so registrirani kot aktivni nogometaši). Poleg prvega moštva so z uspehom zaključili letošnje prvenstveno tekmovalje tudi B-moštvo, mladinci in pionirji, ki tekmujejo v Gorenjski nogometni podzvezi. Pionirji — čeprav najmlajši — so si edini priborili v svoji skupini naslov najboljšega. Prav zaradi velikega števila mladih, katerim vodstvo kluba posveča veliko pozornost, lahko kranjski nogometni navijači od naših »zogorcov« v prihodnosti pričakujemo še veliko več.

Prvenstvenega tekmovalja za nekaj časa ne bo. Kljub temu pa bodo nogometaši tudi čez poletje pridno trenirali, ob nedeljah bom gledalci lahko prišli na svoj račun, ko jih bomo gledali v prijateljskih srečanjih z močnejšimi klubi, zlasti z onimi, ki tekmujejo v hrvaško-slovenski ligi.

PRED NAMI JE EN SAM CILJ — TEKMOVATI V I. REPUBLIŠKI LIGI

Velika zahteva, bodo mislili nekateri, tisti pa, ki poznajo nogometaše iz Stražišča, bodo prav gotovo drugega prepričanja. Brez obotavljanja lahko rečemo, da si trikratni prvak Gorenjske nogometne podzveze NK »Mladost« iz Stražišča, zlasti po pokazani igri v letošnjem prvenstvu, res zasluži pravico tekmovali v zahodni skupini I. republiške lige. Kot mi je rekel predsednik NK »Mladost« tov. Zontar, si stražinski nogometaši že dolgo žele tekmovali v vrstah najboljših slovenskih klubov, saj so bili že lansko leto tako blizu tega »veselja« in si niti najmanj ne domisljajo, da bi dosegli v I. republiški ligi kakšen večji uspeh. Edino kar upajo in bi radi videli je, da bi v skupini najboljših potem tudi ostali.

Tudi mi navdušeni športniki — nogometni simpatizerji — jim želimo, da bi se v kvalifikacijskem tekmovalju, ki bo menda že sredi julija, uvrstili v skupino najboljših. Prav gotovo bi bili Kranjčani potem zelo ponosni, ker bi v I. republiški ligi tekmovala kar dva naša predstavnika.

»Veseli smo, ker imamo veliko mladih, aktivnih nogometašev (preko 130) in škoda je, da še nimamo pravega trenerja, ki bi jim izpopolnjeval njihovo znanje, ki ga pri našem moštvu še vedno precej pogrešamo«, je nadaljeval najin pogovor pred-

sednik kluba, »vendar pa je to veliko manjši problem kot sredstva, zaradi katerih smo večkrat v velikih zagatah.

Naj vas slika ne zapelje! Čeprav so dobre volje, jim prav gotovo noge drgetajo, ko so se slikali med vožnjo v Piran

Kot je že omenjeno je v NK »Mladost« res veliko število nogometašev, članov (za A in B moštvo), mladincev in kar za štiri moštva pionirjev. Posledica tolikšnega števila pionirjev pa je delen neuspeh njihovega moštva v tekmovalju Gorenjske nogometne podzveze. Zakaj? Zato, ker vodstvo kluba želi ustreči vsem tem številnim pionirjem, ki komaj čakajo dneva, ko bodo brcali žogo za točke. Zato tudi ne more ustali stalnega moštva, temveč se menja iz nedelje v nedeljo.

Veseli pa smo lahko dejstva, da tako kot Kranjčani tudi Stražišani polagajo vse nade v naše najmlajše. Prav gotovo bomo le tako, s pravilno športno vzgojo, resnim delom ter rednimi treningi dosegli tisto, kar si želi predvsem naša mladina in vsi tisti, ki jim je šport zabava in koristno razvedrilo.

FaBo

Ocenjevalne moto tekme v Podnartu

Avto - moto društvo Podnart, ki je bilo ustanovljeno šele v začetku tega leta in ki je zajelo okoliš Podnarta, Ljubna, Podbrezje in Kropo, je na ocenjevalnih tekmah, ki so bile preteklo nedeljo, pokazalo že prav lepe rezultate svojega dosedanjega dela. Ocenjevalnih voženj se je udeležilo 24 moto-

lo tudi Avto - moto društvo Cerklje. Tekmovali so na progi Podnart — Kropa — Lancovo — Zapuže — Ljubno. Priveditev je bil dobro organizirana in je vzbudila pri domačinih veliko zanimanje.

V kategoriji motorjev do 250 kub. cm si je priboril prvo mesto Miha Podjed iz Avto - moto društva Cerklje, drugo mesto pa Marjan Flster iz Radovljice. V kategoriji nad 250 krb. cm je dosegel prvo mesto Dovrtelj, član Avto - moto društva Podnart, drugo pa Miha Finžgar iz Radovljice.

Mlado avto - moto društvo Podnart ima danes že 98 članov, čeprav je začelo delati brez vsakih materialnih sredstev in je šele s pomočjo ObLO Podnart lahko nabavilo motorno kolo. Začelo je potem takoj s tečajem za vozače — amaterje. Med tečajniki je dve tretjini mladincev, ki so pokazali veliko zanimanje za ta sodoben šport. Tečajniki prve skupine so že vsi z uspehom položili izpite.

Mlado društvo si je zadalo za nalogo širiti še naprej zanimanje za to panogo športa in je predvidelo za letos v mesecu avgustu še hitrostne tekme, ki jih bo priredilo v okviru proslav občinskega praznika, razen tega pa še skupinski zlet v Logarsko dolino.

Državno prvenstvo kajakašev na Gorenjskem

V dneh od 16. do 20. junija je bilo na Savi Bohinjki, med Sotesko in Boh. Belo državno prvenstvo v kajaku in kanuju na divjih vodah. Hkrati je bilo izvedeno tudi izbirno tekmovalje za sestavo državne reprezentance, ki bo zastopala naše barve na IV. svetovnem prvenstvu v Tacnu nad Ljubljano.

Za letošnje prvenstvo je vladalo precejšnje zanimanje in se je prijaviло nad 50 tekmovalcev iz 14 društev iz vse države. Prvi dan tekmovalja so tekmovali v spustu na 5 km dolgi progi izpod jezua v Soteski do mostu pod Boh. Belo. Čeprav je bila proga precej težka in precej zahtevna, je tekmovalje potekalo uspešno in so se posebno uveljavili člani BD »Vir« iz Zagreba.

V nedeljo dopoldne je bilo prvenstvo v slalomu. Proga je

bila dolga okoli 500 m z 19 vratci, prevoziti pa so jo morali dvakrat. Zadel, Ilja in Stoviček, vsi iz Ljubljane, so zasedli prva tri mesta, četrti pa je bil Hlivaček iz Zagreba.

To prvenstvo je bilo tako po kvaliteti kot po udeležbi do danes najboljše in je pokazalo, da imamo pri nas že precej dobrih kajakašev, ki so sposobni obvladati tudi tako divje vode, kakor je Sava Bohinjka in nje podobne.

15 najboljših na nedeljskem slalomu se je uvrstilo za izbirno tekmovalje za državno reprezentanco, ki je bilo v ponedeljek. Tekmovalci so morali prevoziti 500 m dolgo progo z velikimi ovirami dvakrat. Desetorica najboljših bo pred svetovnim prvenstvom trenirala do 26. junija v Tacnu.

Nogometno prvenstvo Gorenjske končano

Pred kratkim je bilo končano nogometno prvenstvo Gorenjske nogometne podzveze za leto 1954-55. V prvenstvenih srečanjih so skoraj vsako nedeljo tekmovali najboljši nogometaši Gorenjske in to člani, mladinci in pionirji. Najbolj zanimivo in napeto je bilo tekmovalje A-moštev, saj smo lahko sklepali kdo bo postal prvak šele nekaj kol pred zaključkom tekmovalja. Lahko rečemo, da si je naslov najboljšega v tej skupini zasluženo priborila »Mladost« iz Stražišča, čeprav je imela nevarnega in nje skoraj enakovrednega nasprotnika v tržaških nogometaših. — Omeniti moramo tudi, da je tekmovalje članov potekalo v najlepšem redu, razen nekaterih izjem, ko so bili posamezni nogometaši zaradi nešportnega obnašanja izključeni. Razveseljivo pa je dejstvo, da je bilo teh letos precej manj kot prejšnja leta in želimo si le, da bi bilo takih primerov v prihodnje še manj.

Med tekmovaljem A-moštev je še iz nepojasnjenih vzrokov odstopil od tekmovalja nogometni klub iz Hrušice, kljub temu pa že lahko rečemo, da tako neodgovorno postopanje kluba ni niti malo na mestu.

Mladinci z Jesenic so si naslov prvaka Gorenjske nogometne podzveze osvojili zasluženo, kar dokazuje že samo razmerje med danimi in prejetimi goli — 47:6! Prav tako so si z dobro napadalno vrsto in še boljso obrambo brez prigo-vora priborili naslov najboljšega res najboljši pionirji, nogometaši NK »Triglav« iz Kranja.

Po končanem tekmovalju Gorenjske nogometne podzveze so se moštva razvrstila na lestvici najboljših gorenjskih nogometašev takole:

A-MOŠTVA						
Mladost	14	11	2	54:22	24	
Tržič	14	10	3	76:18	23	
Ločan	14	9	4	59:21	19	
Bled	14	7	3	49:27	17	
Jesenice	14	6	1	32:31	13	
Svoboda	14	3	1	10:21	7	
Prešeren	14	3	0	11:37	6	
Hrušica	14	2	1	11:50	5	
Triglav B	16	9	3	4	53:46	21

MLADINCI						
Jesenice	8	7	0	1	47:6	14
Mladost	8	6	0	2	19:8	12
Ločan	8	4	0	4	21:21	8
Triglav	8	3	0	5	15:32	6
Prešeren	8	0	0	8	12:47	0

PIONIRJI						
Triglav	10	8	1	1	30:4	17
Ločan	10	7	1	2	24:9	15
Tržič	10	4	2	4	19:13	10
Mladost	10	3	2	5	17:10	8
Bled	10	2	3	5	10:21	7
Prešeren	10	0	2	8	5:44	2

Baudek - mladinski prvak Gorenjske

Pred enim tednom je bil v Radovljici zaključen turnir »m mladinsko šahovsko prvenstvo Gorenjske, o katerem smo že poročali v prejšnji številki. V zadnjih krogih je bila borba za naslov prvaka zelo ostra, kar dokazuje, da se je moral prvokategorijski Srdjan Baudek zadovoljiti z delitvijo prvega mesta in si je naslov prvaka osvojil šele v dvoboju z mnogo obetajočim Sagadinom (oba iz Kranja). Prav tako sta bila skozl ves turnir zelo nevarna konkurenta za najboljšega Malý iz Radovljice in Jeseničan Krajnik. Ti štirje so si priborili pravico udeležbe na republi-

škem mladinskem prvenstvu za leto 1955.

Turnir sam je potekal na dostojni višini in v pravem šahovskem vzdušju, ter so bili udeleženci tudi zelo disciplinirani, tako da sodnik Edo Roblek ni imel težjega dela.

Lestvica po končanem turnirju je naslednja:

1.—2. Baudek in Sagadin (oba Kranj) 11,5 točk, 3. Malý (Radovljica) 11,4. Krajnik (Jesenice) 10, ki jim sledi Berčić iz Kranja, Prajdžič iz Zirovnice in Cadež iz Skofje Loke, Kopač (Jesenice) in Peve (Šk. Loka), Konec (Zirovnice), Zelenikar z Javornika, brata Rozman z Bleda in Oman iz Kranjske gore.

in TVD »Partizan« iz bližnje okolice.

Na nedeljski prireditvi je nastopilo preko 120 članov telesno - vzgojnih društev »Partizan« iz vseh oddelkov. Po številu udeležencev je prednjačilo zelo delovno društvo »Partizan« iz Podnarta pred društvom iz Podbrezja in Nakla.

Po skupnem pozdravu zastavi so nastopili učenci osnovnih šol iz Podbrezja in Dupelj s prostimi vajami s palicami. V prostih vajah z zastavicami so uspešno nastopili pionirji in pionirke društva »Partizan« iz Podnarta, ugajali pa sta tudi točki

prostitih vaj mladink in mladincev iz vseh sodelujočih društev. Vsi so nastopili v predpisanih krogih organizacije »Partizan«, kar do sedaj na podobnih prireditvah ni bilo opaziti. Vrsta članov TVD »Partizana« iz Podbrezja, ki je za vzgled lahko marsikateremu društvu iz mesta, je navdušila z vajami na drogu vse navzoče in s svojim nastopom zaključila uspešno tekmovalni nastop. Po tej prireditvi lahko z veseljem ugotovljamo, da je telesno - vzgojna organizacija na našem podeželju vedno močnejša in da v svoje vrste priteguje iz dneva v dan več mladine.

Gorenjski pionir

KAKO SE PRIPRAVIMO na taborjenje?

Prav gotovo se je že precej pionirskih odredov dogovorilo, da bodo šli letos na taborjenja in verjetno se jih za take počitnice tudi že precej pripravljajo. Vsem bi dal rad nekaj napotkov, kako naj gredo taboriti in kam. To sta vprašanji, ki nas vedno tudi najbolj skrbita. Zato se o njih malo pomenimo.

Čeprav se je že začela sezona taborjenja, je še vedno čas, da se pripravimo za taborjenje in si zanj izberemo primeren prostor. Seveda pa mora biti izbira prostora vzporedna z ostalimi pripravami. Pri izbiri prostora nam lahko pomaga kak izkušeni starejši tabornik in najbolje je, če ga tudi prosimo za pomoč in naj nam on izbere prostor za taborjenje. Koristno pa bo, če gredo z njim pionirji pripravljalnega odbora, lahko pa naredite na naš hodoči taborni prostor izlet celega odreda. Pri izbiri tabornega prostora se moramo dogovoriti z lastnikom prostora in upoštevati želje. Ko izbiramo prostor moramo zla-

sti paziti, da je v bližini voda za kopanje. Mar ne bi bilo dolgočasno, če si ne bi mogli privoščiti tega užitka? Pazimo tudi na to, da bo okolica tabornega prostora polna raznih kulturnih in zgodovinskih znamenitosti ter naravnih lepote.

Ostale manjše priprave, dragi pionirji, lahko opravite doma sami. Za taborjenje je važno tudi to, da so pred odhodom vsi udeleženci taborjenja zdravniško pregledani. Ne pozabimo tudi na pregled ob koncu taborjenja! Pravočasno moramo do- ločiti prispevke za taborjenje in prav tako opozoriti posamezne pionirje, katere stvari morajo vzeti s seboj in pred odhodom vse pregledati, da ne bi ostalo kaj važnega doma. Za skupno opremo pa mora skrbeti pripravljalni odbor. Ta mora mi-

sliti na popolno kuhinjsko opremo, menažike in pribor pa si morajo poskrbeti posamezniki. Med skupno opremo ne pozabimo na taborno lekarno, daljnogled, fotoaparati, čoln, kolo in na nešteto drugih stvari, ki nam bodo na taborjenju manjkale, če jih pozabimo. Za spanje pa bi bilo idealno, če bi lahko vsak pionir prinesel s seboj svojo slamnjačo.

Torej, dragi pionirji, dobro premislite, kje boste postavili šotore in kaj morate vzeti s seboj, ker le tako bodo potem vaše počitnice takšne, kot si želite.

Z željo, da se boste na taborjenju naučili čim več svežega zraka in da vam tudi zabave ne bo primanjkovalo vas pozdravlja

vaš Kosobrin

Moj doživljaj

Vedno se dobro spominjam, kako je bilo takrat.

Star sem bil 7 let. Selili smo se iz Labor na Kalvarijo. Proti večeru smo morali prepeljati še kurjavo. Ze se je začelo temniti, ko je avto obstal pred drvarnico, da bi naložili še premog. Sofer, očka in mamica so šli zadnjikrat v naše prejšnje stanovanje, midva z bratom pa sva se sukala okoli avtomobila. Soferjev pomočnik je pa prav vneto metal zadnje kose premoga na avto, ne da bi pogledal, kako premog leti na avto.

Z bratom sva se zmenila, da se bova začela lovit in, da bo prvi lovil mene brat potem šele jaz njega. Jaz sem stekel in

pri tem pozabil, da ne smem teči okoli avtomobila. A bilo je prepozno. Tekel sem proti avtomobilu, ko je pomočnik ravno vrget veliko kepo premoga, ki je padla meni na glavo. Takoj sem zgubil zavest. Zbudil sem se šele jutraj v postelji. Zelo dolgo sem nosil na glavi ovozevo. Končno se mi je rana iz- celila.

Se sedaj se mi na glavi pozna precejšnja jamica. Seveda ljudje to jamico, če me le malo bolj pogledajo, takoj opazijo in me vprašajo kaj je to. Ze velikim sem moral povedati ta dogodek, to pot pa sem se namenil, da ga bom napisal za mojega Kosobrina in vse moje tovariše.

Peter Govc

Iz sodnih dvoran

Marija Palfi je stara že okoli 64 let, doma je iz Čakovca. Ker se je ukvarjala z žepnimi tatvinami je bila zaradi tega že kaznovana. Dne 23. maja 1955 v dopoldanskih urah se je mudila na tržnici v Kranju, kjer je poskušala izvršiti žepno tatvino. Segla je že z roko v aktoveko neke ženske, začela vleči iz nje denarnico, pa se ji je denarnica zataknila. Razen tega pa je bila med tem časom tudi že opažena. Na glavni razpravi je zanikala kaznivo dejanje ter se na vse mogoče načine izgovarjala, da ni imela namena izvršiti tatvino. To pa ji ni pomagalo, ker so jo priče videle. Ob upoštevanju na eni strani njene starosti in nagajenja kot tveganja tatvinam na drugi strani, jo je sodišče obsodilo na 2 meseca zapora.

Janko Mezek, doma iz Krnis v Gorenji vasi je nekaj časa stanoval pri Matiji Popitu v Tržicu. V aprilu 1955 pa se je Mezek nameraval odseliti od Popita, ker je našel drugo stanovanje. Ob odhodu pa je vzel na škodo Popita razne stvari, kot perilo in podobno v skupni vrednosti 5.000 dinarjev. Službojuči organi Ljudske milice so našli ukradene stvari v Me-

Gibanje prebivalstva na Jesenicah

V času od 6. junija do 13. junija so v jeseniški bolnici rodile: Viktorija Hvala iz Pečin dečka, Alojzija Jakelj iz Dovjega deklico, Olga Hriberšek iz Plave deklico, Ana Hadaš iz Raven dečka, Marija Globočnik iz Tržiča dečka, Milka Kosmač iz Sarajeva deklico, Regina Bratina iz Mojstrane dečka, Jožica Sever iz Tržiča dečka, Marija Koblar z Jesenic dečka, Terezija Tratar iz Dvorske vasi dečka, Mihaela Cankar iz Blejske Dobreve deklico, Zinka Pretnar z Jesenic deklico, Ivanka Praorotnik iz Kovorja dečka, Valerija Sovdat iz Volarij deklico, Rozalija Štros iz Stare Fužine deklico, Ivanka Knafeč iz Jesenic dečka, Olga Vuha iz Vedrijana deklico, Vida Kobentar z Jesenic dečka, Cilka Kovač iz Most pri Zirovnici dečka in Rozalija Rabič iz Mojstrane deklico.

Umrli so: Franc Medja, osebnopokojenec, star 57 let, umrl na Jesenicah v bolnici, bivajoč na Jesenicah, Terenska 6; Natalija Sodja, gospodinja, stara 46 let, umrla na Jesenicah, Tltova cesta 35, tam bivajoča; Ana Hudovernik, gospodinja, stara 75 let, umrla v Javornškem rovtu 28; Jakob Drole, osebnopokojenec, star 76 let, umrl na Jesenicah, Mladinska 16.

Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 6., 7., 12.30, 15., 17., 19 in 22 uri. Oddaja »Zelena ste — poslušajte« ob nedeljah ob 13.30 uri in vsak delavnik ob 15.15 uri. — »Gospodinjinski nasveti« vsak dan ob 7.30 uri. »Kmetijski nasveti« in »Kmetijska univerza« vsak delavnik ob 13. uri. »Pregled tiska« pa vsak dan ob 6.30 uri.

Nedelja, 26. junija: 8.00 Otroška predstava: Sneguljčica (prirenila Marija Duš, glasba Bojan Adamič — ponovitev), 9.05 »Po svetu poezije«: Poletje v liriki, 13.00 Pol ure za našo vas, 15.30 »Po naši lepi deželi« — Zvone Kržišnik: Slovenska Istra ob začetku sezone, 16.30 Nedeljski roman — Marcel Gluglaris: Spoštovani gospod Lutka - nadaljevanje, 17.00 Prenos mednarodne nogometne tekme Svica: Jugoslavija, 21.15 Mednarodna radijska univerza — Prof. Lucien de Gennes: Golzna žleza — b) Prof. Marcello Piagentini: Zgradbe za družbene potrebe v Italiji.

Ponedeljek, 27. junija: 6.35 Igrajo Stirje flosarji, pojeta Mila in Stane, 7.30 Cicibanom — dober dan! 14.40 Slovenske narodne pesmi poje vokalni kvintet »Niko Stritof«, 16.00 Utrinki iz literature — Ludwig Bemelmans: Čas pomladi, 20.30 Kulturni pregled.

Torek, 28. junija: 6.35 Slovenske narodne pesmi, 14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike, 16.00 Utrinki iz literature — Franc Štrimpf: Clovek z bergljo, 18.00 Zdravstveni nasveti, 18.10 Slovenske narodne pesmi

z ekovem kovyčku, 3 mesece zapora, katere mu je odmerilo sodišče, ga bo verjetno v bodoče odvržalo od takih dejanj.

Z nekajkrat smo brali, da so bili posamezniki kaznovani, ker so sekali v gozdovih mecesnova drevesa. Mecesnov les je s posebno odredbo zaščiteno ter je za njegov posek potrebno imeti še posebno dovoljenje. Kljub temu pa nekateri sekajo mecesnov les brez vsakega dovoljenja.

NESREČE

Zapustila je 3 nepreskrbljene otroke

V soboto, 4. junija zvečer je Ana Jerala iz Lesc nenadoma zapustila svoj dom in odšla neznan kam. Zadnje dni se je vsem ljudem, ki so z njo govorili, zdela nekako bolna, včasih je govorila celo čudne in nerazumljive stvari. Ker je že večkrat odšla k svojim sorodnikom so bili mnenja, da je isto polovila tudi sedaj. Ker je le ni bilo že več dni domov, so o njenem odhodu obvestili organe Ljudske milice, ki so začeli takoj s poizvedovanjem. 35-letna Ana je doma pustila 3 otroke, med katerimi ima najmlajši ke le eno leto, ter moža. Organi Ljudske milice so begunkovseskozi iskali, domačini Podgore pravijo, da so jo naslednjega tedna še videli hoditi v bližnji okolici. V torek, 21. junija pa so jo našli v Savi pri Okroglem Običena je bila le v kratkih hlačkah, okoli vratu pa je imela zadržnjen pas. V obraz je bila že vsa izmalčena od ostrih skal v Savi, prepoznali so jo le po poročnem prstanu in laseh, ki pa so ji ob dotiku že izpadali. Menijo, da je morala biti že kakih 5 dni v vodi.

Vsekakor A. J. pri svojem dejanju ni pomislila dovolj na nepreskrbljene otroke. Njeno psihično stanje je bilo v zadnjem času zelo kritično, večkrat je imela manjše živčne napade. Dokončni vzrok in način njene samomora še ni dognan, verjetno pa je tedaj doživela popoln živčni zlom.

Nesrečni motorist

Ovinek v Mostah, kjer gre cesta preko mostu v smeri proti Komendi, predstavlja stalno nevarnost. Most je nekoliko dvignjen in če so vozniki ne previdni je nesreča neizbežna. Ko je v nedeljo računovodja Kmetijske zadruge v Zalogu, Slavko Merše, z motorjem zavozil na most, mu je prihitel nasproti drug motociklist, ki je premalo pazil na nevarnost zavoj. Nesreča je bila neizogibna. Merše se je pri tem trčenju nevarno poškodoval. Ima razbito lobanjo in pretres možganov.

nja, kar jih potem privede na zatožno klop. Tako so se morali pred kratkim zagovarjati pred sodiščem v Kranju Matevž Vreček, Mihael Stern, Jože Rebernik in Janez Dolinšek, doma iz Možjance pri Predvoru. Leti so v aprilu 1954 posekali v gozdskih parcelah na Možjanci 11 mecesnovih dreves. Za ta nedovoljen posek je sodišče vsakega obsodilo na mesec dni zapora.

NESREČE

Lep zaključek jeseniškega vrtca

Z ostalimi šolami je zaključil šolsko leto tudi jeseniški vrtec, ki vzgaja številno predšolsko mladino z delavskih Jesenic. Za zaključek so pripravili mladi Jeseničani ljubko prireditev, ki je bila v torek zvečer v Delavskem domu. Nastopil je pevski zbor, ki je prav pristrčno zapel nekaj pesmic. Dobri so bili tudi recitatorji, folklorna skupina, baletna skupina in drugi, ki so z izvajalnimi točkami navdušili starše. Burno odobravanje je večjalo tudi vzgojiteljskemu zboru jeseniškega vrtca, ki je v veliki meri pripomoglo k pravilni vzgoji naših najmlajših.

Lep zaključek jeseniškega vrtca

Z ostalimi šolami je zaključil šolsko leto tudi jeseniški vrtec, ki vzgaja številno predšolsko mladino z delavskih Jesenic. Za zaključek so pripravili mladi Jeseničani ljubko prireditev, ki je bila v torek zvečer v Delavskem domu. Nastopil je pevski zbor, ki je prav pristrčno zapel nekaj pesmic. Dobri so bili tudi recitatorji, folklorna skupina, baletna skupina in drugi, ki so z izvajalnimi točkami navdušili starše. Burno odobravanje je večjalo tudi vzgojiteljskemu zboru jeseniškega vrtca, ki je v veliki meri pripomoglo k pravilni vzgoji naših najmlajših.

Mali oglasi

Mlajša poštena uslužbenka išče sobo v Kranju ali v bližnji okolici; v prostih urah pomaga v gospodinjstvu. Gre tudi za sestanovalko. Naslov v upravi lista.

Preključem blok šte. 26650 izdan v Komisijski trg. Kranj z dne 2. 6. 1955.

Prodajam manjše posestvo ali samo hišo s sadnim vrtom med Kranjem in Tržičem. Naslov v upravi lista.

Iščem v najem primerne prostore za mizarstvo delavnico. — Polak Jurij, mizar, Kranj, Zlato polje 4.

Prodajam pisalni stroj še malo rabljen. Naslov v upravi lista.

Prodajam 18 m bakrenega kabla ovitega z gumijem na 4 faze. Naslov v upravi lista.

Zamenjam enosobno stanovanje v centru mesta za dvosobno v centru ali okolici Kranja. Kupim tudi stare vložke za posteljo iz prave žime. Naslov v upravi lista.

Ugodno prodajam vzidan štedilnik. Milje 15, Senčur.

Kmetijska zadruga Ljubno na Gorenjskem ima na prodaj vprežne grablje in izruščaj krompir.

Takoj zaposlimo 5 ključavničarjev in 1 lakirarja s prasko. Zaželjeni samci, ker je za iste stanovanje preskrbljeno. »Elan«, Begunje pri Lescah. Kovinostrojar — kvalificiran ali visokokvalificiran — dobi takoj službo pri Avtoprometu — Kranj. Nastop službe takoj ali 1. julija 1955. Zglasiti se osebnopri upravi podjetja Kranj, Huje 51.

»Jelovica« — medzadružni lesni kombinat Škofja Loka sprejme večje število kvalificiranih mizarjev.

Plača po tarifnem pravilniku. Vse informacije se dobe v podjetju.

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« Lesce pri B'edu kupi za potrebe godbe na pihala naslednje instrumente normalne uglasitve: ES klarinet, B klarinete, flauto C in činele. Ponudbe z navedbo cene poslati na gornji naslov.

Splošno gradbeno podjetje »Primorje« Ajdovščina sprejme

Ob vsi živino je bil

Na Primskovem se je posestniku Petru Zupanecu pred nekaj dnevi pripetila nenavadna nesreča. Zaradi zastrupitve, je moral poklati 3 goveda, od tega 2 napol breji kravi in enega bikca. Do nesreče je prišlo takole: Zupančičev sosed je barval železno mrežasto ograjo z miniumom. Z barvo pa je pokropil tudi del Zupančičevega travnika. Le-ta je travo pokosil in krmo takoj pokrmil živino. Brž po prvem obroku je živina nehala jesti, ker je nastopilo zastrupljenje s svinčcem, ki ga vsebuje ta barva. Šele četrli dan so nastopili znaki zastrupitve in tedaj že ni bilo več druge pomoči, kot zakol.

Posestnik je utrpel precejšnjo škodo brez lastne krivde; kosil je namreč v mraku. Škoda v višini 200.000 din bo zelo težko sam utrpel. Živina namreč ni bila zavarovana. To je resen opomin onim, ki mislijo, da se govedu v hlevu ne more nič zgoditi in da je zavarovanje živine nepotrebno!

Nov prapor gasilcev

Gasilsko društvo na Duplici v kamniški občini je v nedeljo razvil prapor. Na prireditvi so sodelovala vsa okoliška gasilska društva in mnogo občinstva. Prapor sta botrovala direktor tovarne »Stol« tov. Anton Istenič in tov. Anica Gregorčeva. V imenu kamniške občine je zabil spominski žebelj predsednik LOMO Kamnik in ljudski poslanec tov. Janko, v imenu kamniškega gasilskega društva pa tov. Uršič.

Kino

Kino »Krvave«, Cerklje: 25. in 26. junija francoski film »Parnska Kartuzija«. Predstave v soboto ob 20.30 in v nedeljo ob 17. in 20. uri.

Pokazali so, kaj so se naučili

Vajenska šola v Skofji Loki je ena najstarejših v Sloveniji. Ustanovljena je bila že leta 1883. Pravi razmah pa je doživela šele po vojni. Poudarjeno vojno se je omejeval le na nedeljo in večerne ure. Toda, če danes pogledamo na urnik lahko vidimo, da so razredi zasedeni vsak delavnik dopoldne in popoldne. Poleg splošnih predmetov poslušajo učenci tudi strokovne predmete. Tu je možna specializacija v štirih najbolj razširjenih obrteh v okolici Loke: kovinarstvu, predilstvu, mizarstvu in šiviljstvu. Seveda šola ne zanemara tudi ostalih obrti. Osnovno prakso dobe ti vajenci doma, specializirajo pa se v tečajih v Ljubljani ali v Kranju. Toliko za uvod, kajti spregovoriti moramo o njihovi celovečerni prireditvi, lahko bi jo imenovali tudi: »Revija dela«.

Jedro prireditve so bili prizori iz vajenskega življenja. Ti so bili tudi za gledalce najbolj zanimivi, čeprav so bili zelo v naglici pripravljani. Najboljši je bil vsekakor prizor oblačilne stroke: »V delavnici«, za njim seveda ni zaostajal prizor kovinarjev »Sorodni poklici«. Manj pripravljena sta bila »Novo poštvo«, preveč šolski pa je bil »Strokovni pogovor«, toda kljub temu je bil za poslušalce zelo poučen, pokazal je koliko tuj še danes uporabljamo posebno v strokovnem izrazoslovju. Ob teh prizorih so bile naizane simbolične vaje in plesni prizori, ki so s svojo pestrostjo posebno poživili program.

Kulturni del programa je bil sicer skop, vendar pa je vsaj

pokazal, da tudi vajenci znajo zelo dobro recitirati (»Pesem delu«) in tudi lepo zapeti. Večer je bila dostojna, zanimiva in celo poučna revija dela, posebno desetletnega dela vajenske šole po osvoboditvi.

Obiskali so Ravne

41 mladincev in mladink članov kluba mladih proizvajalcev iz jeseniške Zelezarne, je v soboto obiskalo svoje tovariše v Ravnah. Že v petek popoldne so mladi Jeseničani odpotovali, vrtili pa so se v nedeljo zvečer veseli in zadovoljni. Na obisku v Ravnah so si ogledali tamkajšnjo železarno, jeklarno, gimnazijo in druge posebnosti tega pomembnega železarskega središča. V razgovorih s svojimi mladimi tovariši pa so izmenjali tudi misli o raznih mladinskih problemih, o delu v železarnah, sodelovanju v raznih organizacijah in drugem.

Danska: Jugoslavija v vajah na orodju

V soboto, 25. junija, bo v Ljubljani mednarodno srečanje članov v vajah na orodju med Dansko in Jugoslavijo. Danska ima v svojih vrstah dobre tekmovalce, saj so na dosedanjih tekmah dosegli vedno boljši uspeh od Jugoslovancev. Le preteklo leto, v Rimu, je uspelo jugoslovanskim reprezentantom premagati Dance.

Tekma bo ob 16. uri na letnem telovadišču TVD »Parizian« — Narodni dom v Tivoliju. Gorenjci udeležimo se te mednarodne prireditve, ki je vključena tudi v vrsto proslav ob 10-letnici osvoboditve.

Oglašujte v »Glasu Gorenjske«

OBJAVE - OGLASI

takoj za delo na svojih gradbiščih v Ajdovščini, Pivki, Senožečah, Postojni, Ilirski Bistrici, Anohovem in Koprca 2 visokokvalificirana teracerja, 2 štukaterja, 60 zidarjev, 10 tesarjev, 5 železokovčev in 250 nekvalificiranih delavcev. Akordni za službi ugodni; stanovanje in prehrana preskrbljena.

Vajenca za finomehan. stroko sprejme v uk iz bližnje okolice Kranja. Velikovrh, precizna mehanika, Kranj, Titov trg šte. 17.

Prodajam dobro ohranjen koleselj, lahko se predela v zapraviljivek. Cena 30.000 din. — Naslov v upravi lista.

Prodajam zelo dobro ohranjen šivalni stroj »Pfaff«, nepogrezljiv, z dolgim čolničkom, za din 60.000.—. — Kranj, Klanc 59.

Kotel za žganjekuhin in večjo mlatnico z dvakratnim čiščenjem v dobrem stanju prodaj. Mušič, Podgorje 118, Kamnik.

Kmetijska zadruga Lancovo prodaj mlatnico znamke »Elita« z malimi kolesi. Prednost nakupa imajo državna in združna kmetijska podjetja.

Sprejem mladega delavca ali delavko. Po potrebi hrana in stanovanje. — Franc Konjedič, Stražišče, Kranj.

Sprejememo takoj več kvalificiranih ročnih ključavničarjev, vojašine prostih, komercialnega korespondenta za administracijo z znanjem strojepisja in stenografije in knjigovodjo. Plača po tarifnem pravilniku. Javiti se v upravi podjetja. Puškarna Kranj

PREKLIC
Tovariš Marijan Weisselien iz Kranja ni pooblaščen za podjetje »Puškarna« Kranj nabavljati ali dvigati kakršnekoli predmete. — Puškarna, Kranj.

Objave

Splošno gradbeno podjetje »Primorje« Ajdovščina poziva vse delavce in uslužbence, ki so bili v službenem odnosu delavnem razmerju s tem podjetjem v letu 1954 in imajo pravico do deleža pri končni delitvi dobička za leto 1954, da se javijo podjetju zaradi izplačila. Vsi upravičenci naj dostavijo točen naslov svojega bivanja. — Pravico do deleža imajo delavci in uslužbenec s temi pogoji:

a) da so bili v letu 1954 v delovnem razmerju najmanj 9 mesecev, če je bilo to prekinjeno zaradi njihove odpovedi,

b) da so bili v letu 1954 v delovnem razmerju najmanj 6 mesecev, če je to prenehalo zaradi odpovedi podjetja.

Po preteku 3 mesecev od te objave, t. j. po 25. 9. 1955 zapadejo vse pravice do terjatve dobička.

Slovenija avtopromet SAP — Ljubljana je uvedlo jutranjo avtobusno progo Ljubljana—Kranj—Bled z dohodom avtobusa:

8:15 odhod Ljublj. prihod 19.55
8:55 odhod Kranj prihod 18.15
9:55 prihod Bled odhod 18.15

Vozna cena Ljubljana—Kranj 100 din, Ljubljana—Bled 200 dinarjev. — Potniki, poslužite se ugodne avtobusne zveze.

SAP — Ljubljana

OBJAVA

Na podlagi 28. člena Splošnega zakona o vodstvu šol (Uradni list FLRJ št. 11, z dne 16. marca 1955)

sklicujem

sestaneke državljanov (roditelje) in učiteljev osnovne šole v Stražišču v Domu »Svoboda« v Stražišču, v nedeljo, dne 26. 6. 1955 ob 10. uri.

Dnevni red: Poročilo o delu osnovne šole v šol. letu 1954-55. Vabimo vse državljane in učiteljsvo, da se polnoštevilno udeležijo sestanka.

Predsednik: Kramžar Ančka

OBJAVA

Občinski odbor Zveze borbe Gorič pri Golniku z vsemi množičnimi organizacijami praviša skupaj 3700 din.

Industrija pletenin, rokavic in konfekcije iz Kranja RAZPISUJE

dva mesta za srednje tehnično tekstilno šolo - pletilske stroke. Pogoji: moški z malo maturo.

Dalje sprejemmo sledeče število vajencev:

- 8 za pletilsko stroko
- 4 za konfekcijo moškega perila
- 2 za konfekcijo rokavic
- 1 za finomehaniko.

DVA REKORDA

Pred kratkim sta bila dosežena dva svojevrsna rekorda. Philip Yaz-dzik iz Detroita je pojedel v treh urah 15 in pol kokoši, ki mu jih je natak serviral enaintridesetkrat; vsakokrat po pol. Njegov prijatelj v požrešnosti pa je Augusto Maffrey iz Pa-

riza, prvak Francije v pitju piva. V 52. minutah spije »vrček«, čeprav je v njem 12 litrov piva. Na sliki ga vidimo, ko je pravkar dosegel nov rekord. Maffrey je že napovedal dvoboj na biti ali ne biti angleškemu advokatu, sedanjemu šampionu Evrope v tej nenavadni disciplini tekovanja.

LOVIL JE RIBE — UJEL PA KOLO

Novosadski ribič Bogomir Čolakovič je pred nekaj dnevi na Donavi lovil ribe. Komaj je vrget umetno muho v vodo, že se mu je na trnek nekaj ujelo. Vesel, ker je trnek težko vleklo iz vode, se je skoraj prestrašil, ker je namesto ribe privlekel na suho bicikel. Bogomir je ta nenavaden lovski plen nesel na urad Ljudske milice, da bi ga tam lahko dobil njegov lastnik. Predvidevajo pa, da je bilo dvokolo ukradeno in da ga je bil tat prisiljen vreči v Donavo.

NAJVEČJI PSI

Za boj proti volkovom so Irce imeli nekoč največje pse na svetu, precej večje od današnjih dog in bernardincev. Če se je tak pes postavil na noge, je bil za celo glavo večji od človeka. Telo so imeli pokrito s kožasto sivo dlako s podolžnimi temnejšimi progami. Ti psi so bili zelo pogumni in močni, tako da so v boju z volkovi vedno zmagovali. Bil je primeri, ko je en sam pes premagal tudi dva volkova.

8000 VRST MRAVELJ

Dr. William Mann, ravnatelj washingtonskega živalskega vrta, je pred kratkim podaril državi edinstveno zbirko 117.000 mravelj. Po vsem svetu je približno 8000 vrst rodov, a so tako raztreseni, da jih je težko zbrati na enem samem prostoru. Dr. Mann je izpopolnjeval svojo zbirko po vsem svetu. Zatrjuje, da ima živo mravljino, katere predniki so našli kot fosile v tri sto milijonov let starih zemeljskih plasteh.

Bil je topel zgodnjevečerni večer. Terasa »Kazine« se je vztrajno polnila.

Utrujeno sem čepel ob mizi tik ograje in žu-
li svoje dva deci. V eni uri sem si ogledal Bled in sedaj sem bil poln vtisov, doživeti in spoznanj. Ko sem opazoval pisani roj ljudi ob mizah, so se mi v glavi prepletale najrazličnejše misli in občutki. Ljudje okoli mene so bili večinoma tujci — Nemci. Njih govorica mi je vzbudila čudne asociacije in spomine.

»Svabi, Herrenvolk«, sem momljaj, ko sem opazoval šopirjenje gostov.

Naši ljudje se ne morejo nikjer tako šopiriti. Se vedno smo majhni. Tle tu — nekoč premaganci — pa tako samozavestno. Dobro se zavedajo svojega izreka: »Geld regiert die Welt« (denar je sveta vladar).

Polastila se me je misel, ki se je polastila že marsikoga.

— Ko smo uničili zunanega sovražnika in lastne, izdajalce, smo mislili, da bo šlo laže, hitreje. — Toda motili smo se. Naše predstave so bile vse preveč le želje. Socialna revolucija, boj za socializem je — čeprav ne krvav — mnogo težji kot boj za nacionalno svobodo. V boju za socializem je sovražnik tudi v nas samih, v nas samih tiči nekaj, kar hromi in zavira napredek. Ostanek starega sveta v nas je še vedno močan; individualisti smo, egoisti, malomeščani . . .

Naša notranjost je razdeljena, dve sili sta si v stalnem navskrjuju — in kadar bomo v sebi premagali stari svet, malomeščanska, kapitalistična, pridobitniška poželenja — takrat bo drugače, takrat bomo govorili, da že imamo socializem.

Toda to je težaven, dolgotrajen proces.

Graditi, elektrificirati, modernizirati — to še ni socializem. To je prav toliko osnova (toda samo osnova) za socializem kakor tudi za kapitalizem. Pot v socializem je sprememba družbenih odnosov, odnosov med ljudmi in odnosov človeka do samega sebe.

Takšne misli so mi uhajale v zavest, ko sem sedel ob jezeru.

Dan je počasi umiral. Le na zapadu je žarela zarja in na jezeru se je svetlika odbijal njen soj.

Trije tujci so se približali moji mizi: starejši gospod, njegova žena in mlado, vitko dekle.

»Ali smemo prisesti?« je prijazno in v jasni nemščini vprašal gospod.

»Prosim!«

Gospod je bil že siv, na njegovem zagorelem obrazu pa so se črtele ostre poteze odločnosti in lokavosti.

Dekle, ki je bilo še zelo mlado, je nosilo lahko poletno obleko, ki se je tesno oklepala njene sočne postave in imela globok izrez. Nekaj mladostno svežega in nedolžnega je bilo na njej.

Oblijo me je čudno poželenje, sladko in nemno . . .

Oči so mi venomer uhajale na zapeljivi obrazek in drsele navzdol do izreza.

— Tepček — sem se posmešnil sam sebi.

Tujci so naročili nekakšno limonado. Menili so se o izletu, ki ga bodo naslednji dan napravili v Bohinj (zum Wocheiner See).

Dolgočasili so se. Nekam neprizadeto so ugovorili, da so v teh 14 dneh, ki so jih preživeli ob Jadrani in v Sloveniji, napravili že okoli 70.000 dinarjev.

Naročil sem še drugi dva deci. In naenkrat sem si zaželel, da bi se razgovoril s tujci.

Preko nepomembnih uvodnih besed o tem, kako lep je naš »Veldes«, o tem, da se v Grazu (njihovem domačem mestu) še vedno poznajo sledi vojne in o tem, da je bila letošnja pomlad zelo hladna, smo kmalu prešli na kočljivejši pogovor. Tem bolj, ker je gospod kazal posebno nagnenje do tega.

»Mnogo ste zgradili in kaže, da se je vaša domovina na zunaj precej spremenila, precej napredovala,« je nekam hladno in napol lokavo povzel sivi gospod.

»Seveda, toda ne samo na zunaj . . .« sem vpadel in skozi rožgane mi je preblislila zopet misel, ki je možja v meni malo prej; ne ve, da niso le tovarne, hidrocentrale in nove ceste znaki našega novega življenja; ne ve, da je bistvo našega boja pravzaprav sprememba družbenih odnosov, razmer med ljudmi; ne ve, da smo odstranili razredno družbo in da zdaj bijemo zadnji boj z kapitalističnimi navadami in miselnostjo v nas samih.

In v meni se je utrlil grenak dvom: ali smo storili res tako malo, da se tega ne opazi?

»Vendar«, sem zopet slišal gospoda »sem na svojem potovanju videl, da življenje pri vas ni nič lažje kot pri nas. Opazil sem, da vam marsikaj manjka — mnogih industrijskih potrebnih stvari ni, ali pa so tako drage, da se jih vi — povprečneži — le težko privoščite. Tudi luksuzni predmeti so redki . . .«

V njegovih očeh so blisnile iskre samozavoljstva in posmeha.

»Da, morda, oziroma: res je . . .« sem odvrnil. »Toda pozabiti ne smete, da naš razvoj ni bil samo zunanji, zgolj obnovitev in podaljšanje starega. Vsa povojna leta se dogajajo pri nas velike družbeno socialne spremembe, svetovno in življenjsko nazorske spremembe — skratka: zaključuje se revolucija. In jasno je, da imajo te, zgolj družbene spremembe (če hočete: razrazredne družbe) — nujno svoj vpliv tudi na čisto ekonomski razvoj. Podobno kot se je po oktobrski revoluciji dogajalo v SZ, se je dogajalo po vojni tudi pri nas.

»Gospodarska osamosvojitve je v prvi fazi gotovo težka in terja od posameznika marsikatero odповed!«

»Toda dragi mladi gospod«, me je dobrodušno prekinil tujec, »ali so se res dogodile pri vas tolikšne »družbene spremembe« (kakor vi temu pravite)! Dovolite: jaz dvomim! Spremenila se je samo oblast — namesto monarhije imate sedaj nekakšen nacionalsocializem in diktaturo . . .«

Od nekod so motno zazveneli akordi Straussovega valčka in se dušili v tihi, mehki večerni sapi, ki je vela preko jezera.

Bilo je že prijetno temno in po skrbno gojenih parkih ob jezeru so v parih drseli sprehajali.

Za hip mi je od razmetega tujca pred mano ušla misel (smešna, brez zveze in nepotrebna) k raztresenim in tihim grobovom talcev in partizanov, k tisočerm mučenim, ponižanim, k požganim domovom.

Tujec je govoril nemško, da, nemško!

Morda je tudi on eden tistih, ki so morili — ne, on je le ukazoval.

S silo sem odgnal bedaste privide.

. . . bolje je pustiti vsakemu posamezniku iniciativo, da ustvarja in pridobiva, pa čeprav

pridobiva zase, kajti obenem s tem raste bogastvo dežele, kjer ta človek živi.

Le mimogrede sem ujel konec tujčevih besed.

»Raste . . . Toda od tega skupnosti, državljan, nimajo ničesar . . . In pa: vsakdo, ki pridobiva, pridobiva na račun drugega, opehari svojega bližnjega,« sem odvrnil.

»Tistega, ki je slabši! To je naravni zakon, selekcija. Močni žive, slabši poginejo. Da, da, naravni zakon mein liber!« je vpadel v moje besede Nemeč.

»Ti zakoni veljajo le za živali, spoštovani gospod — ne za ljudi. Obožujejo jih le kapitalisti, toda samo tisti, ki so uspešni — tudi bankrotiranci sovražno to vaš »naravni« zakon. Cutil sem, da je bil moj glas malce oster.

»In povem vam odkrito, vaša ureditev mi je zoprna. No, sicer me ne briga, a vseeno: vaša demokracija sploh ni demokracija, svoboda.

Pri nas lahko počenja, misli in dela vsakdo kar hoče. Kar hoče tudi lahko pove, napiše, obtoži lahko kanclerja, razkinka cerkev, vlado, policijo.

Lahko ima eno tovarno ali deset, lahko je nihilist, marksist ali ničevanec.

To je demokracija!«

»Ne gospod, o tem si ne bova edina in dvomim, da me boste razumeli,« sem mirno povedal. »Jaz bi dejal: to vaše je anarhizem meščanstva.

In sploh: v vašem svetu je »demokracija« ali svoboda akcije atribut kapitala. Le tisti, ki ima denar, lahko počenja kar hoče . . .

Da, prav imate: pri nas ni vaše »svobode«, pri nas ne more delati vsakdo kar hoče — in to je prav! Da bi delali vsi, karkoli bo hoteli je anarhistični nesmisel. Kadar pa delajo samo nekateri karkoli hočejo, je to početje nujno v škodo ostalih, celote.

Pri nas je posameznik samo toliko »svoboden« (v vašem smislu), da dela v skladu z življenjem vsakega posameznika in vse družbe.

Nihče ne sme delati tisto, kar škodi drugemu. In samo to je pošteno in humano.

A. Čebulj

(Nadaljevanje prihodnjič)

— Trenutek, blago bi rada videla še na svetlobi.

Gneča ji ni bila po godu in žal ji je bilo, da je organizirala beg na nedeljo, ko so vlaki polni ljudi. Vznemirjalo jo je, ker na to že prej ni pomislila. Načrt za beg, o katerem je menila, da ga je pripravila z matematično natančnostjo, je pokazal prvo napako. Če ne bo našla praznega kupeja v vlaku, bo pokazal še druge šibkosti. Na razna drobna presenečenja, ki bi lahko onemogočila beg in postala usodna, Rosita ni računala. S pomočjo Danice in Marice se je zavarovala le proti glavnim presenečenjem. Šele sedaj je pomislila na pomankljivosti v svojem načrtu, a se je pomirila in pozabila nanje, ko je našla prazen kupe.

Odprla je okno in opazovala. Do odhoda je manjkalo le še nekaj minut in skoro vsi potniki so že vstopili. Le gruča žena in ostareli moški s košarami in nahrbtniki je še stala pred vlakom. Pogovarjali so se. Rosita je preletela vsak obraz. Bil so zaskrbljeni. Nje pa ta zaskrbljenost ni zanimala. Med njimi je iskala sumljive gestapovske obraze, ki so se venomer motali med množico, a zapazila ni nobenega, ki bi že po zunanosti izražal poteze, značilne za agente nemške tajne policije: srep, hladen, prezirljiv pogled, iz katerega je sijala naduta oblastnost najbolj privilegirane sloja v Hitlerjevi državi.

Žene in ostareli moški so vstopili, ko je zvočnik naznanil odhod vlaka. Le neki brezrokli vojak se je pred vagonom in vedno šalil s arevodnico. Človek bi mislil, da je vesel, ker ga je amputacija rešila fronte in je bila zanj, ki je doživljal grozote strelskih jarkov, pravzaprav vojna že končana. Rosita ga je samo bežno pogledala. Ni se ustavljala ob njem. Nestrpno je čakala, da bi vlak že odpeljal in da bi na naslednji postaji srečno vstopili John, Irving in njegovi tovarišči. Kako počasi se minevala zadnja minuta pred odhodom.

Končno je le prometnik — ženska (moški so bili na frontah) dala znak za odhod. Rosito je spreletel nemir tako kakor pred začetkom vsake tvegane akcije. Živčna napetost je nekoliko popustila šele, ko se je vlak prvič ustavil in so Angleža, Marica in Danica srečno vstopili. John se je nasmešnil in dejal v nemščini tako kakor ona včeraj:

— Skoro bi imeli smolo . . .

Hotel ji je pripovedovati o pripetljaju na ulici. Rosita pa ga je prekinila:

— Ne govorite! Sedaj se ne smemo poznati, — in odkazala je Angležema prostor v kotih ob oknu. Sama je sedla k vratom. Danica je ostala pri izhodu in pazila, da bi ne prišlo kako presenečenje iz sosednjega vagona. Marica pa je stražila prehod, ki je ločil kupeje od ostalega prostora v vagonu, kjer je sedelo nekaj žensk z otroki. Zenska z oksidiranimi lasmi je preštevila cigarete, ki so bile v tem času velika redkost. Pet ali še manj cigaret, ki so jih dobivali na nakaznice, je bilo za kadilce premalo in zato so bile cigarete najboljšje sredstvo za zamenjavo. Zanje si dobil maslo, mast in druga živila, ki si jih z denarjem le s težavo preplačal. Zato se ni nihče čudil, če jih je ženska preštevila kakor veliko dragocenost. Verjetno jih ji je poslal mož s fronte, kjer so imeli cigaret dovolj.

Zenska z oksidiranimi lasmi je pospravila cigarete in vzdihnila, kakor bi hotela reči: veliko ne bo. Kmetje so bili skopi in so pomanjkanje izkoriščali.

Vstopila je sprevodnica in pregledovala vozne karte. Za njo je stopal brezrokli vojak in se še vedno šalil. Zenska z oksidiranimi lasmi se je zaupno nagnila k sosedi in zašepetala:

— Ta je rešen . . .

Zavistno je ogledovala veselega invalida v vojaški uniformi in še tiše nadaljevala:

— Moj Hans je pisal, pomislil, da bi bil arečen, če bi mu granata odbila roko ali nogo. Pa mu je ni — je skoro z obžalovanjem dejala in skoro neslišno pristavila: — Le tako človek ubeži fronti . . .

Da, Minila so leta, ko so žene ali svojci nemških vojakov dobivali navdušena pisma s fronte. Minili so časi naglih vdorov in zmag nad Poljsko, Belgijo, Nizozemsko, Francijo, Dansko, Norveško, Jugoslavijo, Grčijo. Minili so časi, ko so Nemci skoro nezadržno prodirali do Moskve in Stalingrada, tistega Stalingrada, kjer se jim je zataknilo. Minili so časi prodiranja in začel se je umik, ki se je zadnje mesece spreminil v beg. Toda ta beg ni bil beg v podreženje, ta beg je bil beg v pogubo. Tega se je zavedalo mnogo nemških vojakov in je slepa vojaška pokorščina, prirojena Nemcem, je zavladovala konec vojne in konec zločincev, ki so jo začeli. Neznanca v formuli, ki je dala rezultat — pogum nemških vojakov, je bila topa in slepa vojaška pokorščina in ne junštvo. Vojaki, ki so se zagrizeno zoperstavljali zavezniškim armadam na fronti in so se predali le, če se je predalo vodstvo, so vseeno razmišljali, kako bi se odtegnili fronti. Hvalježi so bili, če so dobili težjo rano ali če jim je razmesarilo kak ud ali če so celo izgubili vid, saj so se rešili smrti in

strahot, ki so jih morali preživljati v ruskem blatu ali v blatu jarkov na drugih frontah. Zdravljenje ran so sami zavladovali, praskali so z nohti ali rjastimi predmeti zarasle brazgotine, se polivali z vodo in se nastavljali ledenim zimskim nočem, samo da bi podaljšan bivanje v bolnišnici in tako ubežali uničenju na fronti. Lepše in prijetneje je umreti v postelji kakor v blatu strelskega jarka. V postelji ni sikanja krogel, ni zavijanja granat, ni uši, ni blata in — v postelji se zaveš, da je ta vojna pretekli nesmisel, zarodek nekega blazneža, ki bi rad vladal svet. Zato ni nič čudnega, če je ženska z oksidiranimi lasmi zavladala brezrokernu invalidu. Morda bi celo zavladala slepecu, saj ga je vid, ki ga je izgubil na fronti, iztrgal tej strašni stvarnosti.

— Le tako lahko človek ubeži fronti . . .

Tudi to je bil beg, ki se je posrečil le za ceno zdravja, za ceno amputiranih rok in nog, za ceno vida . . .

— Fahrkarten bitte!

Rosita se je nehote zdrznila, ko so se odprla vrata kupeja. Hitro je dala karto sprevodnici in dala sta jih tudi Angleža, da bi čimprej bili zopet sami. Toda sprevodnica in brezrokli vojak, ki jo je spremljal, nista zapustila kupeja. Sedla sta in Rosita je komaj čakala, da bi bila postaja, kjer bi sprevodnica in nezadržani potnik izstopila.

Vlak se je kmalu ustavil. Sprevodnica je odšla, brezrokli vojak pa je obsedel in začel ogovarjati Rosito.

— Kam, liebes Freulein? jo je pristožno vprašal.

— Ne daleč, — je brezbržno odgovorila, ali vojak je še vedno šilil vanjo z vprašanji in povedala mu je, da je z Gorenjske.

— Aus Oberkrain? — se je začudil vojak in pristavil: — Aus dem Banditengau. — (Pod imenom »Banditengau« je med drugo svetovno vojno zaslovela Gorenjska po vsej Nemčiji.)

Rosita je predrzno pogledala vojaka in rekla kijubovalno: — Jawohl, aus dem Banditengau!

Barva njenega glasu ni mogla prikriti kijubovalnosti in ponosa, da je doma iz krajev, kjer se že več kakor tri leta borijo partizani za svobodo svojega ljudstva in vsega človeštva.

Vojak je to opazil in spregovoril slovensko v koroškem dialektu:

— Tudi pri nas so že partizani.

Rosito je začudilo, da brezrokli vojak ni imenoval partizanov bandite, kakor so jih imenovali Nemci. Vendar ni odgovorila.

— Če bi se vrnil zdrav s fronte, bi šel morda tudi jaz k njim. Tako pa sem invalid. — Smehljaj z njegovega obraza je izgubil.